

АВАНГАРД

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ НА ЕМІГРАЦІЇ

Рік III

Листопад-грудень 1949

Ч. 3-4 (16-17)

ЗМІСТ

Безсмертя Базару	2 стор.
Герої чину	2 стор.
Р. МАЛІЙ:	
Шляхами віри і змагання	3 стор.
ОЛЕКСА ВЛИЗЬКО:	
Постові, і тепер...	5 стор.
М. ЛЬВОВИЧ:	
У ворожому таборі	5 стор.
Під ногами окупантів горить земля	6 стор.
РОМАНО ГВАРДІНІ:	
Листи про самовиховання	
2. лист: про правду слова	7 стор.
Контрдемонстрації	9 стор.
ПРОФ. КЛИМ:	
Телебачення	10 стор.
МИКОЛА ГОГОЛЬ:	
Дніпро	11 стор.
В. В.:	
Зустріч з мистецьким твором	12 стор.
ПРОФ. Ю ГРИГОРІВ:	
Йоган Вольфганг Гете	13 стор.
П. К-КО:	
Куди?	14 стор.
П. КІЗКО:	
Плекаймо дружбу!	15 стор.
Хроніка суміського життя	15 стор.
Трибуна Асоціації Українських Письменників „Авангард”	
СТЕПАН ЖЕНЕЦЬКИЙ:	
Пісня	17 стор.
МИКОЛА ЩЕРБАК:	
І що ж залилось, друже?	18 стор.
Літературні вечори	18 стор.
Наша літературна молодь	18 стор.
ЕМИЛЬ ВЕРГАРН:	
Вечірньої пори...	19 стор.
Камбрум	19 стор.
Міжнародна політика. Світ у світлі фактів	20 стор.
Ві-діл юного суміця	
МАРКО:	
Юначе, мандруй!	21 стор.
ІВАН ФРАНКО:	
Москва	21 стор.
Зустрічі юних	22 стор.
МАСЕЙ СЯДНЬОВ:	
Наш Рим	22 стор.
ВАСИЛЬ СТЕРНЯ:	
Федьці Гусці приснився сон	23 стор.
Коротко про цікаве	23 стор.
Розваговий матеріал	24 стор.

Листопад

Дата першого листопада в ланцюгу нашої боротьби за самостійність залишиться, як свято перемоги українського духа: цього дня у 1918 році перемогла чуже насилья і власні хиби. наша національна будуоча сила. Ї ж виразником стала відроджена українська збройна сила, українська молодь.

Він, Листопад, морозним подихом збудив з просоння вчорашнього раба й дав йому можливість стати вільним господарем на рідній землі. Він повернув йому, господареві, прибуту людську гідність та дав до рук сталь і олово, щоб заставити рахуватися з собою тих, котрі не хотіли миритися з Правдою.

У наше століття богохульної несправедливості, вірні сини української землі, як їх предки, гордо й сміливо підняли прапор справедливості, а не людиноневисницького імперіалізму, що став девізою життя тих, хто поневолював і поневолює нашу Україну. Вони, ті незнані нам молоді вояки у сірих, продимлених шинелях, вірили у перемогу нашої а отже й Божої справедливості. Знали, що коли їм і не вдасться довершити справу визволення рідної землі, то це зроблять інші, що прийдуть по них. Віра окрилювала молодих звияжців бурхливих днів далекого Листопада. Вони міцно стискали зброю і йшли з нею на ворожі бастіони, за якими бісився ворог — поневолювач. Перемога або смерть — це була єдина думка, якою жили й горіли вояки листопадових днів.

І холодним листопадним ранком, над городом князя Льва замайорів замість австрійського, наш рідний синьо-жовтий прапор. Українські війська протягом однієї ночі виринули неначе з-під землі і здобули своє місто. Кров'ю своєю вони значили кожен крок перемоги, бо тільки ціною боротьби, зрошеної дорогоцінною кров'ю, купується основа державного життя — Воля.

Але сила несправедливості, сила похмурої реакційної темноти зликалася світла Правди. Брудні ноги польського зайді становляться на бруки нашого міста. Численні орди чужинецьких військ сунуть до Львова, щоб поневолити його й тримати в рабстві. Точиться кривавий, не рівний бій між лицарями світла і шакалами зловіщої темені. Несправедливість перемагає. Сильні світу цього плещуть у долоні, спокійно п'ють по столицях Європи, Америки й Азії шампанське й віскі, байдуже констатують довершений факт нарути над 45 мільйоновою нацією.

І хоч український Львів у листопадові дні не встояв проти переважаючих численністю і зброєю імперіалістів, але його дух волі живе, його заявлене кров'ю право на волю не давало, не дає й не дасть спокою ворогам аж поки радісний гомін Свято-Юрського та Успенського дзвонів не возвістить нашої остаточної й справедливої перемоги. Правда, загально-українські мрії й прагнення, виявом яких у 1918 році було 22. січня у Києві і 1-ше Листопада у Львові, а також акт 22. січня 1919 року — мусять перемогти.

І коли сьогодні сини й дочки революційної України там, на Рідній Землі, стоять у затижній боротьбі з ворогом, коли ми, на скитальщині, також перейняті спільною українською ідеєю волі — це значить Чин Листопада продовжує жити й опромінювати наші серця. Це також символ того, що ми повноцінна нація, що ми маємо право на життя і тому мусимо розірвати кайдани рабства.

В цьому одна з найвирашальніших ролей належить молоді.

Безсмертя Базару

Благословенні довіку,
Хто себе кров'ю вписав
В книгу безсмертя велику.

Свєн Плужник

21 листопада минуло 25 років з того часу, як величні лицарі Базару віддали дорогоцінне життя своє за своїх друзів, за свій народ. Вони впали з пісню-гимном на устах від куль садистів червоної чрезвычайки. Впали, щоб непереможним безсмертям жити в серцях свого народу, в наших, прагнучих волі серцях.

Вмирало вже багато борців, що поклялися боротися за святі народні ідеали, але так, як вмирали герої Базару, ще може не вмирав ніхто.

Їх було 359 і між ними не було ні одного тако-го, що заломився б перед обличчям смерті й пішов на приманливу большевицьку спокусу: за ціну покаяння — одержати дарунок життя. Великий, неочікуваний дарунок!

Покайтеся! Ваше каяття цінніше, ніж ваша смерть!

І стоять на майдані перемерзлі, голодні, поранені герої зимового рейду, а перед ними спокуса, що колише на звабливих долонях молоде життя 359 непокірних борців. Колише і скаженіє з люті,

а вони не бачать і не чують її. Перед їх очима — рідна скривавлена земля, заковані брати, батьки й діти, їх райдужна, свята мрія.

Вони заслухані у воскресні дзвони, в багатомовний клич закутого народу. Вони не чують власних мук, не чують погроз, бо на їх устах гордий спів безсмертя.

Каятися?.. Ніколи! І зойкнуло молоде життя, багряними іскрами розсипалося по замерзлій землі батьків і прадідів, синів і правнуків. І ті іскри їх молоді здорові крові розпалили вогні по всій Україні.

Ці вогні горять, палахкотить багаття визвольної боротьби. І хоч який сильний кат — йому не згасити засів жертв багатирів зимового рейду, жертв з-під Базару.

Вони безсмертні.

Їх ідея жива, бо вона напоєна кров'ю мучеників-героїв.

Їх колишній рейд — це сьогодні шлях цілої нації, а пам'ять про них — наш заповіт боротьби.

Герої чину

23 грудня — день пам'яті героїчної смерті чотирьох революціонерів, героїв українського визвольного чину Сл. П. Василя Біласа, Дмитра Данилишина, Дмитра Маївського (Тараса) та шефа штабу УПА Дмитра Грицай (Перебийніса).

Революційна Україна на шляху до своєї Правди склала багато жертв. На вітарі боротьби передчасно згоріло багато пристрасних сердець. Кожен місяць приносить якусь нову трагічну дату. Іноді складається враження, що історія України — історія безконечних болочих і дочасних жертв. У цьому є багато слушності. Але мусимо зрозуміти, що там, де є боротьба, мусять бути також і жертви. Ціною жертв, безліччю неочікуваних втрат купується право на життя кожного народу. Така логіка боротьби. І ми, що виписали на своєму прапорі слова „Бог і Україна“, що поставили собі за мету боротися з імперіалістичним ворогом до переможного кінця, зобов'язані знати, високо цінити й шанувати тих, хто ствердив і стверджує життя нашої нації своєю кров'ю.

Такими були Ті, день пам'яті яких відзначаємо 23 грудня.

Драматичний акт Городка Ягайлонського у 1932 р. — це подія, якою, можна сміливо твердити, закінчився період просякання ідеї здорового, будуючого українського націоналізму в народні маси і вони, ці широкі народні маси, в новій дійсності бездискусійно визнали єдиноправильним шлях збройної боротьби і революційної тактики супроти окупантів. Це стосується не тільки ЗУЗ. „Городок“ чітко виокреслив новий період сукупного маршу всього українського народу до своєї незалежності. Дух, героїчний чин і постава молодих

революціонерів Біласа й Данилишина, що їх засудив на страту тодішній польський окупант наших земель, жили, незгасним полум'ям жахали в душах революційних сил неозорой Великої України. Доказом цього — численні арешти, розстріли, антисоветські акції, що мали місце того часу в підсоветській Україні. І може в якійсь мірі саме завдяки всьому цьому, колишній комсомолец, талановитий письменник Й. Позичанок (п'ятиріччя смерті якого, разом з Ю. Липою відзначаємо в цьому році) без вагань пішов у революційно-визвольну боротьбу за німецької окупації. Таких було тисячі. Таких тисячі є тепер.

Сл. П. Дмитро Маївський (Косар, Тарас) та шеф УПА Дмитро Грицай (Перебийніс), виконуючи важливі завдання революційного проводу, героїчно загинули 19 грудня 1945 р. Це були загартовані й випробувані солдати національної революції, в основі дій і складних завдань яких лежала та сама ідея, що і в Біласа, Данилишина та багатьох інших — ідея боротьби за українську волю.

Ми клонимо свої голови перед їх величчю, несемо глибоко в серцях не здійснені ними мрії й бажання, що стали основним змістом нашого життя. І тому раз на завжди збагнім одно: ми живемо й повинні жити для України, ніколи не забуваючи, що найкраща якість нашої всесторонньо розвиненої молоді людини мусить визначатись перш за все умінням цієї людини бути такою твердою й безкомпромісовою в своїй боротьбі супроти ворога, якими були Ті, пам'ять яких сьогодні відзначаємо. Їх смерть хай ще більше навчить нас ненавидіти імперіалістичного загарбника України і додасть нам сил перемогти диявола в людській подобі.

„Наша доба подібна до інших епох: до епохи розвалу Риму, переселення народів, столітньої війни або татарщини чи Хмельниччини. Такі епохи не дрібних грачів і комбінаторів вимагають... Вони потребують нових людей формату Еція, Карла Мартела, Жанни Д'Арк, Хмельницького, Вишневського чи Дмитра Вишневецького; людей, які б горіли ентузіазмом для ідеї, щоб сліпучим світлом горіла вона, як віра Христова в душах апостолів; щоб невгнutoю робила нашу волю”.

Дмитро Донцов

Р. Малій

Шляхами віри і змагання

(До питання виникнення й розвитку СУМ'у на еміграції)

Коли в нас дехто говорить про молодь, то здебільшого починає із старої, як світ, проблеми батьків і дітей. Не будемо заперечувати чи зменшувати цієї проблеми, однак будемо справедливі: самими словами проблема не розв'язується. Говорячи про розв'язання проблеми взаємовідносин між батьками й дітьми й не розв'язуючи її ні теоретично ні практично ми тим самим даємо розв'язувати цю проблему самому життю. Молодь сама шукає собі шляхів і впевнено прямує ними. Цей шлях вона знайшла у відновленні на еміграції Спілки Української Молоді. СУМ за три роки свого існування не лише зріс у велику масову організацію, а й став широким національним молодняцьким рухом, став не абияким досягненням нашої еміграції.

Як же прийшло до такого зросту, які були передумови до створення СУМ'у на еміграції, з яких джерел українська молодь черпала й черпає для себе силу й гарт.

СУМ — ПІДПІЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ НА НАДНІПРЯНЩИНІ

Після загарбання України більшовиками й повалення українського уряду визвольна боротьба нашого народу не припинялася. Україна горіла в огні громадянської війни. Повстання довго завдавали дошкульного удару московсько-більшовицьким наїзникам. Але згодом легальна боротьба проти окупанта стала майже неможливою. Нарід береться до іншої форми боротьби. У 24-26 роках на Надніпрянщині постають підпільні організації. Це підпілля організувало саботажі, диверсії, видавало й розмножувало антибільшовицьку та антимосковську літературу. По школах, інститутах та інших навчальних закладах утворювалися глибоко законспіровані підпільні гуртки з студентства й передової національно свідомої української інтелігенції. В ці роки постала і підпільна Спілка Визволення України (СВУ), очолювана визначним науковцем академіком Сергієм Єфремовим. До СВУ входили старшого віку науковці, письменники та громадські діячі. Центр СВУ містився в серці України — Києві. При СВУ було створено (в травні 1925 р.) також підпільну організацію української молоді, що її названо Спілкою Української Молоді (СУМ), на чолі якої став студент київського університету Микола Павлушков.

Молоді підпільники СУМ'у повели широку боротьбу проти московської комуні. В промислових містах появилися машинкою й рукою писані листочки, що закликали український нарід всякими засобами чинити спротив окупантам. По селах „безслідно“ зникали советські комісари-уповноважені. У школах та інститутах чимраз дужче виявлявся негативний настрій учнів, студентів, учителів і професорів проти „вчення“ Маркса-Енгельса-Леніна-Сталіна. Все це була в чергу чергу робота членів підпільного СУМ'у, організації, що стояла на позиціях безкомпромісової боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу, на позиціях боротьби за українську віру, культуру, національну духовність, збереження традицій вільних козацьких часів.

1929 року підпільний центр Спілки Української Молоді викрито разом із центром СВУ. Провідників і головних діячів СУМ й СВУ заарештовано й віддано до суду. Процес над українськими підпільниками-революціонерами відбувся в 1930 році у Харкові, тодішній столиці советської України. Московсько-більшовицький катівський суд засудив провідників підпілля на різні терміни заслання в глибину Росії. Це було рівнозначне з карою смерті, бо ніхто з засуджених не повернувся. Не повернувся і славний провідник СУМ'у Микола Павлушков, не побачив більше України, яку так гаряче любив і за яку боровся. Безліч української молоді після процесу загнано до тюрми. Заковано в пута молодих борців та не заковано їхньої ідеї боротьби. В 1931-33 і дальших роках продовжували існувати й діяти нелегальні гуртки української молоді, керовані тією самою ідеєю, за яку загинули Павлушков і його численні друзі.

З цієї, скропленою священною молодю кров'ю ідеєю вийшла частина української молоді на еміграцію.

ПЕРШІ ОСЕРЕДКИ СУМ'у НА ЕМІГРАЦІЇ

Отже, Спілка Української Молоді на рідних землях була головною передумовою відновлення СУМ'у на чужині, а джерелом, з якого українська еміграційна молодь черпала силу й насагу для продовження боротьби за вільну Україну — ідея цієї Спілки. І коли, з розвитком українського культурного й громадсько-політичного життя на еміграції в 1946 році постала проблема згуртувати також українську молодь у певну організацію, яка б виховувала юнаків та юначок у дусі українського традиціоналізму та християнської моралі, виробляла в них ідеалістичний світогляд і плекала дух безмежної відданості своїй нації, то такою організацією стала, відновлена в 1946 році в Німеччині Спілка Української Молоді, організація, названа іменем ліквідованої більшовиками підпільної Спілки.

18 липня 1946 року в українському таборі „Сомме Касерне“ в Аугсбурзі (Баварія) постав перший осередок. Думка про створення такого осередку була зустрінута молоддю з захопленням. Сама назва — СУМ, як організація, що знищена ворогом, викликала велике збудження. Слідом за аугсбурзьким зразу ж було організовано осередки СУМ'у в Мюнхені (Фрайман і Ляйм), Ашаффенбурзі, Регенсбурзі, в таборах англійської зони, де перший осередок постав у Гайденаві.

СУМ став швидко популярною й масовою організацією, чого не мали жадні інші якісь молодняцькі організації, що пробували творитись і шукали „нових ідей“, „нових“ заобрійних шляхів, і це призвело до швидкої смерті тих інших, не сумівських еміграційних організацій української молоді. Зате росла й розвивалась Спілка Української Молоді, бо її програма була наскрізь українською, з ясно окресленою лінією й ідеєю. Сумівська молодь включилася до творчої й активної праці в українському культурно-освітньому й громадському житті. Вся робота на початках ішла під безпо-

середнім керівництвом Центрального Організаційного Бюро СУМ'у в Німеччині. У вересні 1946 року в м. Авгсбурзі було скликано першу загальну конференцію Спілки Української Молоді. Конференція зробила велике зрушення в дальшій сумівській роботі. Були затверджені програми й статут СУМ'у, а також обрано Центральний Комітет. В квітні 1947 року в Мюнхені відбувся перший конгрес Спілки Української Молоді, що, крім інших питань, розглянув та схвалив проєкт сумівського прапору й сумівської емблеми.

ПРОБЛЕМА МОЛОДІ ЧИ БІЙ ЗА МОЛОДЬ?

Хоч авторитет і популярність СУМ'у серед українського громадянства зростали з кожним днем, але помилково було б думати, що на шляху до свого зростання СУМ не мав труднощів і перешкод. Вони були і то з перших днів організації СУМ'у. Ішли вони на наше нещастя і сором насамперед з власних деяких українських середовищ, що на першому пляні ставили своє особисте або партійне „я”. Атаки на СУМ почалися з закидів, що це, нібито, партійна або в кращому випадку прибудівка до однієї партії молодняцька організація. Чому? Тому, що створення цієї організації на чужині заініціювали представники ОУН. Чи мав і має такий закид будь-який, ми вже не кажемо національний глузд? Адже якщо так підходити до справи, тоді кожній з українських партій (а їх є щось із 8) треба було б організувати лише свою молодняцьку організацію, а загально-національної — нікому. Отже, деякій частині наших політикуючих інтелігентів не йшлося про те, що організувано, а хто організував.

Але може вони мали рацію? Може націоналісти не допускали не націоналістів і не націоналістичну молодь до СУМ'у? Ні, навпаки увесь час, зокрема на II Конгресі СУМ'у, не зважаючи на те, що СУМ атакувався за його буцімто „однобічність”, „однопартійність” і т. д., пропонувалося представникам деяких політичних партій ввійти до нового складу ЦК СУМ'у, але вони... відмовились.

І тут виявилось, що їм зовсім не йшлося про добро справи, про виховання молоді, бо, відмовившись, ці політикани не змогли нічого кращого зробити, як знову атакувати СУМ. На адресу сумівської молоді і її керівний орган ЦК сипалися обвинувачення, що СУМ нібито перетворився в „галицьку” організацію, що в СУМ'і „вихолощено” й „по-примітивному” виховують молодь, що ця молодь „шукає нових шляхів”, так, ніби вона цих шляхів немає, що, нарешті, СУМ — це ніщо інше, як „зборище молодих бандерівців” і т. д. і т. п. СУМ заборонювано організувати в школах, наддніпрянську молодь відтягувалося від СУМ'у, залякуючи її „галицьким засиллям” тощо. Через таку явно шкідливу пропаганду частина малосвідомих батьків іноді не пускала своїх дітей до СУМ'у, і діти (на шкоду їм) залишалися поза організованим життям; окремі науковці, письменники, журналісти, що могли б великою мірою спри-

чинитися до піднесення виховної роботи з молоддю відвернулися від неї.

Чого ж варті за таких обставин великі слова про велику проблему виховання молоді, про проблему батьків і дітей? Чи той, що про ті проблеми так замашисто й демагогічно говорить, зробив бодай щонебудь для їх практичного розв'язання? Ні, абсолютно нічого!

ПЕРЕБОРЮЮЧИ ТРУДНОЦІ...

З СУМ-ом і начолі СУМ'у залишилися ті, кому справді була і є дорога українська молодь, її пориви, запал, стремління жити й працювати для своєї нації. Не зважаючи на всі труднощі, СУМ зумів не тільки встояти як організована сила, а й показати велику працю в різних ділянках нашого загального життя: в освіті, вихованні, спорті, фаховому вишколі, і вже за півтора роки свого існування, в грудні 1947 року, Спілка Української Молоді нараховувала в своїх лавах 7648 членів. На американській зоні було 47 осередків, на англійській — 20. Вже тоді були створені осередки в Англії, Австрії, Бельгії. При осередках працювало 14 гуртків для вивчення чужих мов, 29 курсів українознавства, 8 загальноосвітніх, 28 шоферських. Крім того, працювали сумівські різьбарські, вишивкарські, слюсарські та інші майстерні. Існувало 35 спортивних секцій. СУМ нараховував 35 своїх драматичних гуртків, 10 хорів, 12 гуртків народних танців. Драматичні гуртки дали 107 вистав, а хори — 32 концерти. Влаштовано 2 виставки народнього мистецтва. Вся ця робота була продемонстрована на проведених восени 1947 року масових святах Спілки Української Молоді, зокрема на грандіозному святі в Мюнхені-Фраймані, де взяло участь понад 1000 сумівців і сумівок. З ініціативи Спілки організувались також різні масові політичні демонстрації. Позитивним фактом у своїй сумівській роботі було також те, що молодь зуміла зберегти й далі зберігає своє духово-національне обличчя, не поринає в хаосі чужого світу, хоч розпоршена і розсіяна по чужих далеких країнах. СУМ тепер охоплює величезну масу української еміграційної молоді. Понад сім тисяч дівчат та хлопців носять почесне звання сумівців. СУМ існує майже в усіх країнах Заходу, де є українська молодь.

Було б помилкою думати й твердити, що праця СУМ'у позбавлена недоліків. Це, зрештою, цілком природно, бо немає, здається, навіть у державних народів суспільно-громадської, культурно-освітньої чи політичної організації, тим більше молодняцької, що не мала б хиб. Однак, це не значить також, що недоліки треба обґрунтовувати чи бодай залишати їх незайманими, а не ліквідувати їх.

Складність сьгоднішніх обставин вимагає нашої кропіткої, наполегливої і вдумливої праці. Спілка Української Молоді, що протягом всього свого існування на рідних землях і на еміграції продемонструвала себе як найбездатнішою, найжиттєздатнішою і найвитривалішою з усіх молодняцьких українських організацій повинна й далі стояти на висоті своїх завдань і обов'язків супроти свого народу й своєї нації.

„Навіть, коли б було доведено, що ми тільки різноманітність російської нації, то й тоді відношення росіян до нас освячує нашу до них ненависть і наше право вбити насильника... Чуття нації гидує визнати моральний зв'язок з російською нацією”

Микола Міхновський

Олекса Влизько*)

ПОЕТОВІ

Не лицемір, поете, серцем,
І не роби із нього шарж:
— Замало глянути крізь скельця
На бунт, — виспівуючи марш!
Давно набридли струни ліри
І пил злетів на святість тем! —
— Зроби без жрецтва і офіри
Себе самого бунтарем!
Твої пісні — це теплий промінь,
Що палить темряву, мов лід! —
Навіщо ж коринися утомі
І оглядаєшся на міт!?
Один закоханий у грудень,
Другий бандуриться в лісах.
А ти махнув у „сірий“ будень, —

*) 15 років тому, у грудні 1934, Москва, руками катів НКВД у Києві розстріляла 24 видатних представників нашої науки й культури. Серед них — талановитих українських письменників: Григорія Косинку, Дмитра Фальківського, Костя Буревія та Олексу Влизька. Ці трагічні роковини хай ще більше скріплять нас у боротьбі з смертельним ворогом України — Москвою, що завжди була є й буде не тільки душителем нашого народу, а й нашої культури.

Відзначаючи пам'ять трагічно загинулих, друкуємо 2 вірші Влизька. О. Влизько (народився 1908 р.) автор книжок „За всіх скажу“, „Живу, працюю“, „П'яний корабель“, „Книга баляд“ та інших належить до поетів, що активно сприймають життя, дивляться гордо й оптимістично в майбутнє і співають гімн соняшно-творчій молодості.

М. Львович

У ворожому таборі

(розповідь повстанця)

Скатована німецькими окупантами українська Волинь підносилася бунтом. Горді сини своєї Вітчизни присяглися бити всюди проклятого ворога. І полились перші краплі ворожої крові по Волині, а відтак — по всій Україні.

Крім німців, ширили згубу й нещастя ще большевицькі партизани. В густих лісах між селами Карпільківкою і Ленчином (Рівенська область) большевики, вислані кремлівськими катами, звили собі розбишацьке гніздо, щоб ще перед приходом своєї армії підірвати справедливе повстання народу.

Задумувалися українські повстанці. Розвідати б силу большевиків та вдарити по них.

У повстанського командира зголосився молодий повстанець друг Хміль. „Я розвідаю!“ — сказав він.

Було це 14 червня 1943 р. Лісовими стежками в напрямі большевицького табору попрямував Хміль. За ним поволі підсувалися ще два повстанці. А на невеликій віддалі маршував мовчазно, маскуючися цілий повстанський відділ.

Мов вуж, просмикнувся Хміль через три ряди оборонних ровів, обминув тихесенько ворожу варту і, таким чином, опинився у самій середині ворожого табору. Прямо подався героїчний хлопець до командира большевиків. Легковірному бандитському ватажкові він заявив відкрито:

— Я ваш. Нашу групу розбила УПА. Тільки небагатьом нам судилося вийти живими з поля

Сидиш із Фебом в небесах! —

...
Нам треба пісні — бірі, грому,
Нам треба — бомбами слова!
Ні слова, — хто там? — про утому,
У кого скніє голова!
Нам треба кожного солдатом
На наші будні і фронти!
— Поете, в бій, — доволі ждати, —
Громами пісню рознести!..
Не лицемір, поете, серцем,
І не роби із нього шарж: —
— Замало глянути крізь скельця
На бунт, — виспівуючи марш!

І ТЕПЕР...

І тепер

Між зимними степами

Марю я про землі золоті,

Де вітри гуляють пацанками

І свіжать обличчя молоді!

І тепер

Весь час хлопчині сниться: —

— Вийти б, гей, і нам на твою путь,

Де усе гартоване, як криця,

І кольори бронзою цвітуть!

От було б і сили і буяння,

От було б і бомб кремезних м'яз,

Щоб іти на сонячне повстання

(Вже останнє)

Здобувати час!

Ну а так,

Замало, мабуть, сонця: —

Холод тут,

Там промінь-вогнеград!

...Хоч і нам, буває, крізь віконця

Перелетється трошки через край!

З героїчної дійсності нашої молоді

бою. Тут недалеко, за вашим табором, кільканадцять наших партизанів чекає на ваше рішення. Ми всі хочемо прилучитися до вашого табору. Я дам своїм знак, щоб вони сюди прийшли.

Повірили вороги. Не встигли большевицькі бандити ще добре обдумати справи, як друг Хміль дав знак вистрілом з пістоля. І сталося. Миттю вискочив повстанський відділ з кущів, налетів на табір та несподівано заскочив не приготованих горлорізів.

Сам друг Хміль негайно зник з очей ворожого ватажка. Скористався з замішання та зробив нездатним до вжитку большевицький кулемет. А відтак щасливо дістався до своїх.

Перелякані большевицькі партизани поодинокі виривалися з ворожого оточення. Дуже мало врятувалося большевиків. 60 лягло трупами, а 36 — пораненими. Повстанці у ворожому таборі здобули канцелярію, багато зброї, амуніції та награване в довколишніх селян майно. В канцелярії було багато цінних документів про підступні наміри й пляни московських зайдів-парашутистів щодо боротьби проти визвольних змагань українського народу.

Так не стало ще одної большевицької болячки на українській землі.

Переможці-повстанці сердечно стискали по черзі руку другові Хмелеві. Багато прислужився він перемозі.

Під ногами окупантів горить земля

Цього року в-во „Еплітон Сенчері-Крофтс“ (Нью-Йорк) видало книжку „Підпілля Бога“.

Автор її Грет Пальмер. У книжці оповідається про переживання одного католицького священника, що, переодягнений за советського партизана, пробився до СРСР ще весною 1945 р. і перебував там, зокрема в Москві, довгий час. Правдивість цього факту стверджують також церковні компетентні чинники.

Вертаючись на Захід, згаданий священник переїздив через Україну і мав можливість ствердити існування національно-визвольної боротьби на наших землях і ближче приглянутись до неї. Окремі його міркування про український визвольний рух дещо наївні, не точні, як, зрештою, і міркування деяких інших людей західного Світу, що мають досить невиразне уявлення про підсоветську дійсність. Проте книжка, в якій зачіпається ряд важливих проблем, зокрема проблема релігії в сучасному СРСР, у цілому не позбавлена цікавості.

Деякі розділи цієї книжки були надруковані в німецькому журналі „Католіше Дайджест“ ч. 10 за жовтень ц. р., звідки ми й берем, здається перші в українській пресі, короткий уривок, що безпосередньо стосується України.

Редакція

— Ви хочете виїхати з Росії? Але ж певно, товариш, — сказав полковник, що вже так багато допомагав мені у здійсненні моїх плянів. Наступного тижня їхатиме декілька військових транспортів через Україну. Коли з ними поїдете, будете їхати добре, а передусім безпечно.

Я напевно мусів виглядати дуже здивованим, бо він додав: „Ви знаєте, деякі з Західних областей це трохи не впорядковані“.

Але я не знав нічого, бо як я міг і це знати? Протягом півроку єдиним моїм джерелом інформації були советська преса й радіо, що свідомо й старанно замовчували всі не вигідні їм повідомлення. Однак я вже переконався, що недобре питати за багато.

— Радий, що буду в Україні, — сказав я.

Мої документи було проштемпельовано і сказано, щоб я у відповідний день зголосився в казармах, звідки і мав відїхати наш транспорт.

Ця подорож розкрила мені ще одну велику справу. Я пізнав те, що досі старанно ховалося від зовнішнього світу: від листопада 1945 р. проти сталінського режиму боролися великі банди російських вояків, що відмовлялися від демобілізації, і півтора роки перебували в лісах та горах. (Люди, що борються за волю проти бандитського режиму кривавого Кремля — не бандити. Вислів „російські вояки“ не стверджує правди, бо, як відомо, москвини взагалі не ведуть збройної боротьби проти

влади Сталіна. Це роблять поневолені московським більшовизмом народи. — прим. редакції).

Наш транспорт складався з 200 грузових автомашин, озброєних скорострілами й легкими гарматами. Коли ми заїхали в перше більше місто, була 4-та година дня, але нас повідомили, що ми тут ночуватимем.

— Чому? — запитав я одного офіцера, з яким розмовляв цілий день, сидячи на поштових мішках.

— Банди! — шепотів він. — Зрадники, російські партизани чи як там ви їх назвете. В областях, якими ми тепер їдемо, за винятком великих і значних міст, бійці і з'єднання червоної армії не почувують себе безпечно. Але навіть і в великих містах по 10-й годині вечора ми не виходимо на вулицю. Побачите!

І дійсно, я це пережив. На другий день двох осіб з нашого транспорту принесли до авт на ношах: вони були підстрілені на околиці міста.

Таким чином, я пізнавав більше й більше правди про підпілля ворогів Сталіна. Офіцери червоної армії сказали мені, що цей рух спротиву охоплює півтора мільйони людей. Вони воюють від Карпат до Києва, а навіть і на схід від Дніпра. Інші сидять у лісах біля Брянська, на південь від Москви. Їхній провідник — Степан Бандера, український націоналіст, за голову якого уряд СРСР призначив велику нагороду. Після складення зброї, коли німці відступили, пробудилися в Бандери і його прихильників старі надії на вільну Україну. Його вояки відмовились вертатися із зброєю до Советів. Вони, відкинувши всіх червоних офіцерів, заняли великі простори країни. Але серед них замішалося також багато відділів МВД, проте діяльність таємної поліції, якою звичайно Сталін зліквідував такі групи спротиву, була помічена. Коли вільним українським відділам у містах стало вже небезпечно, вони зникли в лісах.

В одному місці було приблизно 160 тис. населення. Якимсь ранком попросив мене командир нашого транспорту до комендатури червоного гарнізону. Там ми зустріли надзвичайно стривоженого червоного комісара. Він розповів нам, що сталося в одному селі, віддаленому на 6 км. від міста, партизани зробили вночі напад. Вони схопили керівника і секретаря місцевого партійного осередку та 19 агентів МВД, розбили пошту а також забрали з советських складів збіжжя, і знову зникли в лісах. Комісар, що нам це розповідав ледве урятувався живим. Він прибіг до найближчого військового відділу і повідомив про це, але офіцери червоної армії не схотіли йти туди, бо знали, що не дадуть ради партизанам у лісах.

Советський уряд неодноразово пробував оволодіти тим тереном. Спалювалися цілі ліси, щоб знищити партизанські групи. На підозрілі місця робилися великі наступи. Ще недавно були депортовані на північ численні маси українців, щоб унеможливити їм підтримку партизанам, яких вони переховували і постачали харчами.

Проте кількість партизан постійно зростала. Їх ряди поповнювали втікачі з червоної армії. Ще й сьогодні тисячі їх, зорганізованих у малі групи, поборюють режим.

Переклав В. Ленік

Романо Гвардіні*)

Листи про самовиховання

2. Лист; про правду слова

Кожна справжня й жива мо-
лець стоїть під знаком правди.
Те, що є в ній велике й тривале
— зродилося з духа правди.
Тільки той має в собі справжній
дух молодости, в кому живе по-
важна, сильна й радісна воля до
правди. Він мусить хотіти вийти
з усієї забріханої істоти; бути не
фальшивим а правдивим у сво-
їх почуваннях; мусить боротися
за ясний погляд на те, що є
природне й чисте; мусить хотіти
стати простим у всій своїй істоті,
щирим супроти Бога, людей і са-
мого себе. Він мусить мати від-
вагу дивитися дійсності в облич-
чя і обстоювати свої переконан-
ня.

Але така тверда воля бути
правдивим не є ніяким самови-
ношенням. Вона не означає, що
ми за всяку ціну мусимо поста-
вити на своїм; що ми маємо бу-
ти суддею для всіх справ, усе
ліпше знати, усе осуджувати, а
свої думки й почування вважати
непомилливими. Це була б не
правда, а гордість. Наша правда
мусить бути службою Богові. На-
ше перебування в правді має той
сенса, що ми наближаємося до Бо-
га. Ми хочемо нашу істоту і на-
ше життя робити правдивими,
щоб усе діялося тільки по Божій
волі. Бог повинен бути у всьому,
що ми робимо і чим ми є. Його
царство повинно прийти. Це ста-
неться шляхом правди, але тіль-
ки тоді, коли ця правда покір-
на. В правді ми повинні шукати не
себе самих, а тільки Бога, бо Він
є правдою. Тоді наше життя бу-
де царством Божим. Коли, напр.,
хтось дасть чесну відповідь на
запитання — цим словом володіє

Бог. Коли хтось служить вели-
кій справі без задніх думок —
його працею володіє Бог. Де двоє
живуть у вірній дружбі — друж-
бою володіє Бог. Отже в людей,
що живуть правдою, правдиво
діють, говорять і думають є жи-
ве Боже царство.

Тільки подумай, яке це особ-
ливо гарне післаництво: ми ма-
ємо приготувати Богові помеш-
кання правди в людському світі.
Ми маємо Йому поширити Його
царство, щоб Він міг там жити
й панувати. Але як? Маємо ді-
яти так, щоб усюди була правда.
У світі є багато брехні, неправ-
ди, нечесності, фальшивости, ли-
цемерства. Де вони є, там немає
Бога, там — царство темноти. З
цим царством мусимо боротися,
мусимо поширювати Боже цар-
ство світла. Але як маємо це ро-
бити? Не виголошуванням про-
мов проти брехні або накидан-
ням на того, хто розходиться з
правдою. Це немає жадного сен-
су. Мусимо перш за все дбати,
щоб ми і все що ми самі говори-
мо й робимо було правдиве. Тоді
кожне наше слово й діло буде
ударом меча в справі Бога.

А кожний з цих ударів здобу-
ває для Його царства новий ку-
сок людського світу. Чи це не
гарно? Як часто говорив Спаси-
тель про правду! Про людей, що
живуть у правді і що перебува-
ють у брехні. Так, це величне,
що ми призначені бути воїнами
Бога, всяким своїм ділом поши-
рювати Його царство й хоробро
боронити! Усе відновлювати в
правді, щоб у всьому закріпля-
лося живе царство правдивого
Бога. І як радісно стає на серці,
коли про це роздумуємо! Якесь
почуття сили й перемоги сходить
на нас! Немов би якесь тепле
світло заливало душу й робило
все великим і ясним.

А тепер відшукаймо відповідне
місце, в якому б ми могли най-
певніше вбити сильного клина у
царство темноти і підважить його
силу. Воно є в різних людей різ-
не. А може тут: говорити прав-
ду! Як, власне, доходить до то-
го, що ми її не говоримо? На-
приклад, з боязливости. Ми зро-
били помилку й передбачаємо не-
приємності. Хочемо їх оминати й
говоримо неправду. Або: щось

висміюється, когось „набирають”,
висміюють релігію або щось ін-
ше. Тебе питають, ти мусиш зай-
няти своє становище. Але ти бо-
їшся глумливих поглядів дов-
круги й заперечуєш своє переко-
нання. Чванливість може привес-
ти теж до брехні. Вдома або се-
ред товаришів хтось хоче щось
означати, чимсь бути. Те, чим він
є дійсності є і що він може —
не вистачає для цього; інші ска-
зали б, що це не є щось надзви-
чайне. Отже він перебільшує й
бреше. Знову інший хтось — за-
здрісний, тому принижує інших,
що здібніші, багатші й сильніші
за нього. Або ми хотіли б у
грі мати користь і ведемо справу
не так як вона є в дійсності. На-
віть вірність може привести до
брехні, коли, напр., приятель на-
ходиться в біді і ми думаємо, що
повинні допомогти йому неправ-
дою. Такі брехні можуть бути
цілком грубі, що викривлюють
суть справи, якщо, напр., гово-
ряться: „Ні, це не я”, замість:
„Так, це я був”; „Маю все гото-
ве”, замість: „Нічого не маю”.
Неправда може бути й делікатні-
ша, коли говоримо: „Я часом ту-
ди заходив”, а повинно б бути:
„Дуже часто”; „Прийду цілком
певно”, а повинно бути: „Може”.
Брехні можуть бути цілком делі-
катні, як легкий подих вітру,
що біжить над плесом води. Во-
ни можуть виступати в висловах,
у тоні, в виразі обличчя, що ми
його спостерігаємо при цих сло-
вах. Але за кожним разом тем-
нота перемагає світло! Отже, тут
мусимо діяти, сюди мусимо встри-
вати. Говоримо правду не тільки,
коли йдеться про поважні спра-
ви, але й про найдрібніші. Тоді
кожне слово буде перемогою для
Бога. Ох, це зовсім не легко! Ко-
ли в клясі загрожує нам непри-
ємність; коли всі докруги див-
ляться на нас великими очима;
коли вдома сподіваємось поганої
сцени; коли ми хотіли б оминати
різких розходжень з приятелями;
коли бачимо, що маємо цілком
протилежні переконання від усіх
інших — тоді ми відчуваємо, яке
могутнє царство темноти. Враз-
ливість, страх, користололюбивість,
турбота, погляди на когось, лю-
бов, вірність — усе це може
сприятися проти нас, усе погане

*) Романо Гвардіні, цікаві „лис-
ти про самовиховання” якого,
почавши в минулому числі „Аван-
гарда”, продовжуємо друкувати,
— визначний італійський педагог,
християнський філософ, тонкий
інтерпретатор поетичних і філо-
софських явищ. Він є тепер про-
фесором кількох німецьких уні-
верситетів і провідником руху
християнської молоді. Гвардіні
знаменитий учитель і виховник,
що змагає до засвоєння молоддю
християнської свідомости й віль-
ної, радісної та глибокої віри. Го-
ловні його твори: „Дух і літур-
гія”, „Про суть церкви”, „Воля
й правда”. Народився Гвардіні в
1885 р. у Вероні.

і все добре, що, здається нам, ми не зуміємо й слова вимовити. Але коли ми себе примусимо, тоді вилуплюємо Господеві широку вулицю через ряди ворогів. Ми вшановуємо правду і Бог правди може прийти.

Але тут виринає ще щось інше. Правда є меч, що ним орудуємо в справі Бога. Ним можемо доконувати прегарні діла, але можемо й нищити, руйнувати. Господь сказав колись важливе слово: Він нагадає нам, щоб ми були „невинні, немов ті голубки, і мудрі, як змії”. Що Він хотів цим сказати? Ми повинні бути невинні — значить: прості, чисті, правдиві. Наша мова повинна бути проста й правдива. Це легко зрозуміти. Але Господь також вимагає, щоб ми були мудрі, як змії. Це не означає „хитрі або підступні”. Так, але що ж це значить? Я це так зрозумів: людське слово — це щось сильне, гостре. Коли ми його говоримо, воно вдаряє не об холодну стіну, не об тверду землю, лише в живе людське серце. А там воно може діяти по різному. Воно може визволяти, підносити, робити щасливим. Але воно може ранили і вбивати. Уяв собі, що ми маємо лютого друга. І цей друг тяжко провинився. Коли ж тепер ми висловимо свій погляд про друга в гострій, сильній формі — це очевидно буде гола, гостра правда. Але як вона діє? Тут говорить Господь: „Говори правду, але говори її мудро. Дивися, куди вона цілить! Дивися, щоб ти нею не поранив! І чим прикрише те, що мусимо сказати, тим обережнішими мусимо бути”.

Далі: правда — це щось дороге. Деякі правди особливо ніжні й святі. Але є люди, що не мають тут найменшого розуміння. Принаймні не мають цього розуміння в деякі години, напр., коли вони бувають веселі або гнівні. Коли багато людей перебувають разом, вони здебільшого не розуміють тонкої правди, бо маса легко робить людину грубою. Ніжна пісня не на місці, коли маршируємо розмахистим кроком; коли товариство на підпитку, ніхто не буде читати глибоких поем. Є також і багато таких обставин, в яких гарна правда не на місці. Тому говорить Господь: „Говори правду, але в слушний час. Не говори про неї, коли це безцільно, коли її не будуть розуміти або коли цим принесеш більше шкоди ніж корис-

ти. І для правди є свій час і своє місце. Є обставини, в яких ми мусимо мовчати”.

Це, отже, значить: „Бути мудрим”. Треба говорити правду тоді, коли вона на місці. При цьому правді не належить викидати в простір; з людьми, до яких говоримо, мусимо нав'язувати безпосередній контакт очима й душею. Ми повинні висувати духові щупальці, щоб відчувати, що діється в людині і як діють слова на того, хто їх слухає. Мусимо свочасно помічати, чи ці слова ранять. Коли ми це відчуваємо, тоді, очевидно, не повинні брехати. Це ясно. Але ми повинні потрудитися говорити так, щоб той, інший хтось, відчув наскільки ми маємо добрі наміри. Тоді правда не буде його ранили. Ми мусимо також свочасно помічати, чи сердечна, ніжна правда наводить розуміння, чи вона зовсім не на місці. Коли ми це відчуваємо, тоді знову не повинні брехати, а мусимо мовчати. Це все тяжко, але воно вдається, коли ми про нього щиро думаємо.

І тут ми мусимо вже дещо глибше задуматися над правдою. Бо от є люди, що хочуть правди, але поводяться з нею як з кисем і не турбуються тим, що нею викликають. Ми мусимо вчитися бути дійсно правдивими і одночасно тонко відчувачими. Знову інші не цінять належно правди, бавляться нею, розкидають її, як якісь безвартісні речі. Ми мусимо завжди говорити правду, але також і шанувати її. Цього вчимося, коли щиро до неї ставимось. Але може бути також і цілком інакше. Може бути так, що ми щось називаємо правдою, а воно в засаді є жаждою панування, сварливістю, гвалтуванням. Часом говориться правду, але між нею й ударом немає ніякої різниці, бо тут б'ється словами, а там — рукою. Але в обох випадках є та сама твердість в оці і серці. Буває, що хтось говорить правду, але з чванькуватости. Бо і правдою можна чванитися. Хай усі бачать, що я не боюся, що з мене он який хлопець! „Говорити правду” може бути й певним родом спорту. Така правда не будє, а руйнує. Вона виникає з самолюбства, з чванькуватости і з духа насилля. Вона ранить, вбиває. Подумай про деякі „щирі вислови!”. Чи часом після них не виглядало в серцях так, як

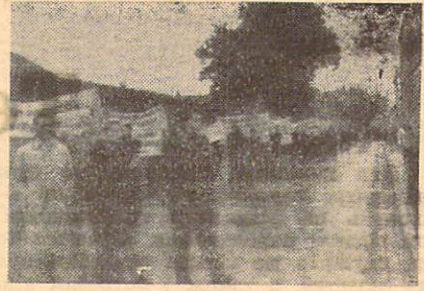
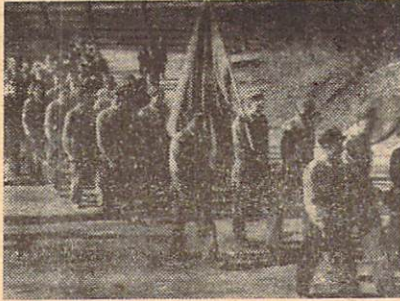
на побоевищі: рани, огірчення і знищення?

Але це не означає, що ми мали б лише примилковатися й боятись гострих кроків. Ні, зовсім ні! Боротьба духовою зброєю — чудова. І очевидно, що має бути сказане — мусить бути сказане, навіть коли воно й дуже тверде. А коли хтось не може зносити правди, то на це нема ради. Але все ж таки добре, коли ми самі себе перевіряємо, чи наше казання правди дійсно впливає „з правди”. Ми повинні говорити правду, але спонукані до цього мудрістю, а це значить тут що — любов'ю.

Тоді самі вже дійдемо до того, щоб не збезцещувати правди. Чи ти не мав уже нераз враження, що ніжну, високу правду співбесідники затоптали в болото? Бо вони висловили її тоді, коли для неї не було ні часу, ні місця? Дехто називає це „виговоритися”, а це ж є лише розбавування поважних, інтимних, внутрішніх справ, які годилося б затримати в собі, або тільки різко, в освячених годинах про них говорити. Дехто думає, що він мусить безумовно сказати це і те, бо правда вимагає цього. А це тільки нерозважна балаканина, бо він не вмє затримати слова. Проте це все ж не означає, що ми повинні бути боязливі. Що має бути сказане, те мусить бути сказане, чи це комусь подобається чи ні. Треба бути також готовим на все, що з цього приводу випливає. Але все ж таки добре, коли самі перевіряємо, чи це говорення дійсно впливає „з правди”. Правду треба сказати, але вона повинна впливати „з мудрости”, а це означає — „з пошани”.

Ти може маєш враження, що тут може бути завжди так, але й інакше! З одного боку й з іншого боку! Ти волів би, щоб справу ставити так: говори правду завжди і всюди! Говори її, не зважаючи ні на що, кожному і завжди! Так, це було б куди простіше! І виглядало б величчєше, рішучіше. А при цьому не треба напружувати ні розуму ні серця. Але задумайся над тим, що з цього могло б вийти. І тут скоро дійдеш до висновку, що так не може бути. Саме й є найтяжче те, що правди не можна відділити від любови.

Бог є не тільки правдою, але й любов'ю. І Він живе тільки в тій правді, що виникає з любо-

Як і щороку, в цьому році кремлівські душогуби та їх прихвостні по всіх країнах світу відзначали роковини кривавої жовтневої революції, що принесла нове советське рабство поневоленим народам. Висловлюючи справжні бажання й прагнення всіх підсоветських народів, багатонаціональна політична еміграція цього річчя т. зв. жовтневі роковини зустріла цілою низкою ефективних, добре організованих протидемонстрацій. Такі протидемонстрації, в яких брали активну участь також сумівці, пристрасною хвилею прокотилися зокрема по багатьох містах, містечках і таборах ДП Західньої Німеччини. Учасники протидемонстрацій несли антибольшевицькі гасла й транспаранти, що розкривали справжню суть большевизму. Майже кожна така протидемонстрація закінчувалась величавим мітингом, на якому виступали представники поневолених московським большевизмом народів. Цікаво, що москвини („руські люди“) майже скрізь відмовлялися брати участь у цих протидемонстраціях.

Як довідуємось з однієї комуністичної газетки,

після протидемонстрації в Н. Ульмі просто вдень невідомі особи наскочили на комуністичне бюро, що містилося недалеко від міської поліції, і знищили всі його паперові справи та побили меблі. Наш кореспондент повідомляє, що в зв'язку з цим було притримано двох молодих українців, але за браком обвинувальних доказів — звільнено. Згадана газетка, помістивши на першій сторінці фотозніток зруйнованого комуністичного бюро, підняла була справжнє шакаляче виття. З іншого комуністичного органу (газетка „Ді Варгайт“, що виходить „для населення долішньої Саксонії“) довідуємось, що також у Східній Німеччині з нагоди кривавих роковин жовтня масово появилися антибольшевицькі летючки.

Наші фотознітки показують фрагменти з протидемонстрацій, що відбулися в Західній Німеччині. З ліва на право: відділ СУМ'у на протидемонстрації в Мюльдорфі 13. II., колона учасників протидемонстрації в Райне 6. XI, протидемонстранти на вулицях Нойбургу.

ви. Але Бог є не тільки правдою, але також і пошаною. Він має свою радість у правді, що сповнена пошани.

Інша, фальшива правда не може довго тривати. Одного дня вона ганебно заломиться. Тільки та витримається, що виникає з щирого наміру й намагається жити в любові до інших людей, у пошані перед гідністю самої правди. Отже, мусимо прагнути до того, щоб бути безумовно правдивими, але й одночасно зважати на ближнього. Бути безумовно правдивим, але одночасно й знати, коли можна говорити, а коли ні. Такою правдою ми будемо Боже царство.

Чи не могли б ми чимсь допомогти собі в цій справі? Чи не могло б і тіло тут співдіяти? Воно може дуже багато — і в доб-

рому і в злому. Я хочу поставити тобі одну пропозицію: під час розмови дивитися іншому в очі. Навіщо це? Передусім, ми відкриваємо цим стежку між собою і другим: дивися, нема ніякого підступу в моїх словах, і я хочу це саме довідатися про тебе. Ми обоє хочемо знати, що маємо думати про себе. Бо хто бреше, той оминає зір іншого, якщо він уже цілковито не став безсоромним. Він боїться, що той, хтось інший, може вичитати в його очах не те, що ховається за словами. Але коли ми завжди дивимось щиро собі в очі, то це є, передусім, жива ознака безумовного хотіння бути щирим. А далі ми таким чином входимо в контакт з іншими. Ми бачимо, як діють наші слова, спостерігаємо, коли ми пішли задалеко і коли можемо це знову поправити. Ми спостерігаємо, коли слова попали не на відповідний ґрунт і можемо мовчати. Але і це не завжди таке просте. Буває, що хтось дійсно щироросердечний, але не може другому міцно й постійно дивитися в очі, бо це в великій мірі залежить також від нервів. Отже, тут мусимо вправлятися. Не як ружанковий спорт, а як вирів-

нання й допомогу для волі бути щирим.

А чи знаєш, де вчимося правдивості говорення? В мовчанці і в самотності. В словах лежить власна сила. Коли їх зрушиш, вони котяться, як з каміння з узбіччя. В словах лежить велика спокуса. Ким ця сила заволодіє, той, не помічаючи, входить у брехню. Тоді говоряться слова заради слів, заради того, що в них блищить і звучить, а справу, таким чином, зраджуємо. Але коли мовчимо, слова тратять цю силу, й ми стоїмо перед справою. Справа, ніби говорить до нас, ми чуємо й спостерігаємо її, незалежно від того, чи ми служили їй, чи тільки нею бавилися. Може і ти здобув уже цей досвід. В школі була гутірка. Всі стояли довкруги; ти теж говорив; плили й звучали могутньо й велично слова; на тебе прийшло якесь сп'яніння. Після кількох днів, ти в тиші роздумеш над цим. І тоді відкриваються тобі очі. Ти бачиш, що слова були порожні, театральна балаканина! Відчуваєш, що ті слова зробили іншим кривду, відслонили занадто гарні справи, яких не варто було порушувати. О, тоді тобі стає ясно, до болю ясно; аж па-

ружанковий спорт, а як вирів-

Проф. Клим

Телебачення

Два винаходи належать до сучасних великих відкриттів: телебачення (телевізія) — передача зображень на віддалі і телемеханіка — керування на віддалі пароплавами, літаками тощо. Ці винаходи служать не тільки потребам культурного зв'язку людства, а також і потребам військовим. Завдяки телемеханіці теперішні літаки і пароплави з їхніми кулеметами, гарматами й бомбами можуть літати чи плавати без людей і без людей у потрібних місцях кидати бомби й стріляти з кулеметів та гармат. Для керування ними з якогось місця посилаються електромагнітні коливання певного періоду, що приводять у дію відповідний важіль. Попадаючи на коливний контур, пов'язаний з відповідним важелем, електромагнітні хвилі збуджують коливання і приводять важіль у рух. Цим самим робиться переміщення літака чи пароплава в бажаному напрямі або починається стрілянина з кулемета, гармати та скидаються бомби.

„Колівний контур” і „резонанс” відіграють важливу роль не лише в телемеханіці, а також і в радіотехніці та телебаченні. „Контур” складається з конденсатора і катушки самоіндукції, замкнених в одно коло. Розряд конденсатора має електричні заряди, що переміщуються то в одному то в другому напрямках, викликаючи змінне магнітне поле, яке в свою чергу викликає електричний струм, електричні коливання. Період електричного коливання залежить від ємності й самоіндукції коливного контура. Одночасне виникнення і періодична зміна зв'язаних між собою електричних і магнітних полів зветься електромагнітним коливанням. Одночасне ж поширення електричної і магнітної хвилі зветься електромагнітною хвилею. Англійський

учений Максвелл (1867) довів, що швидкість розповсюдження електромагнітної хвилі в порожнечі дорівнює 300.000 км сек., тобто швидкості світла. На основі цього він висловив думку, що світло є не що інше як електромагнітні коливання. Теоретичні дослідження Максвелла підтвердив експериментальним шляхом німецький вчений Герц (1888). Вібратор Герца (прилад, що дає коливання) давав хвилі довжиною 60 см. (500.000.000 коливаний на секунду). Для виявлення коливаний Герц використав явище резонансу і побудував резонатор, настроюючи його зміною довжини (антена). Лінія поширення електромагнітної хвилі зветься радіосом, а звідси й передача електромагнітних коливаний у просторі дістала назву радіопередачі (першим радіопередачу здійснив італійський учений Марконі). Суть резонансу в тому, що коливання одного тіла (вібратора) може викликати коливання другого тіла (резонатора). Відомо, що музика, поетичні твори, як і інші види мистецтва викликають резонанси в психічному розумінні у душах людей. Навіть, напр., любов — це також психічний резонанс людських душ, але відкриття електромагнітного і внутрішнього резонансу зробило справжнє чудо, забезпечивши також техніку виготовлення атомової бомби й передачі зображень на віддалі — телебачення.

Атмосфера гарячого ентузіазму у США, викликаного в 1948-49 роках телебаченням, нагадує перші дні радіо, коло чверть століття тому. У великих містах Америки біля 60% населення вже було присутнім на сеансах телебачення. Домашні телевізори ще коштують дорого, але телевізійні сеанси час від часу можна бачити (на спеціальних екранах)

лаш увесь від сорому й гніву!

Друга сила, що веде до брехні — це близькість людини. Коли ми перебуваємо серед людей, пробуджується чванливість, заздрість, користолобивість, жадоба панування — все лихе, що веде до брехні. Але коли перебуваємо на самоті, це відходить від нас, ми стоїмо перед Богом і своїм сумлінням. Тоді ми вільні і все бачимо ясно. Зібрався, напр., гурток людей, усі щось оповідають. Яка велика спокуса перевернути правду на сміховинку, щоб лише інші сміялися! Або переборщувати тільки для того, щоб тобою захоплювалися інші! Але коли ти залишаєшся сам — замороженість зникає. Тоді берешся за голову: як я тільки міг так говорити! Заради однієї усмішки... за одну мить подиву! Так, отже, ми повинні вчитися мистецтва мовчання. В розмові не треба говорити чогось такого, про що ми з твердою певністю не знаємо. Але іноді треба також мовчати, коли й стовідсотково певні своїй справі, а замість говорити — прислухатися й передумувати.

Часом ми повинні перебувати на самоті, осторонь від людей. Самому під час подорожі; само-

му в своїй кімнаті; самому в тихій церкві. І там дійсно мовчати. Бо є також внутрішня розмова. Але й вона повинна замовкнути. Так, щоб були лише Бог і моя совість. І тепер ми спокійно передумуємо важливу справу. Дасмо їй говорити. Це значить: дивимось на неї, відкриваємо їй своє серце, хочемо обережно пізнати її суть. Це робить повнішим і правдивішим наше слово, коли ми його мусимо говорити. Якщо ми вели якусь розмову, тоді питаємо на самоті: Господи, як це було? Чи я говорив для Тебе, чи для себе? Сказав правду, чи ні? Чи я сказав її в пошані і в любові? Так на самоті навчаємося поступати з людьми в належний спосіб і перебувати між ними, а мовчанка вчить нас правильно говорити.

Увечері ми знову питаємо себе: як я тримався сьогодні в школі, під час навчання, в розмові, вдома? І тут ми повинні бути строгими супроти самих себе. Не боязливі. Коли маєш нахил до боязливості, тоді взагалі залиши цей вечірній іспит. Але спитай гостро самого себе: Чи я заступався за царство Бога? Чи був множителем Його царства? Чи говорив я правду в любові, а чи

так, безоглядно? Чи сказав її в пошані, чи висловив її в невідповідну пору? Чи мені дійсно йшлося про правду, чи може лише про подив, колотнечу й насильство? А тоді робиш обрахунок з Господом і просиш Його про силу, щоб наступного дня зробити це ліпше. Перед сном це одна думка: завтра цілий день буду правдивим... щирий погля... щире, спокійне слово... розважай, повний вражіння, але сильний... таким буду завтра цілий день.

Для передумання: як воно виглядає, коли друг у біді, а ми вважаємо, що можемо допомогти йому брехнею? Брехня у відношенні до хворого. Чемностеві брехні. Мовні вислови щоденного життя. Коли не можемо когось стерпіти. Мудрість і хитрість. Думка про когось і страх від людей. Думка про когось і брак довіря до самого себе. В розмові: гостра, весела боротьба й лицарськість супроти противника. Коли мусимо комусь сказати, що про нього думаємо? Терпелива мовчанка. Мовчанка з любові. Мовчанка з покори. Ніжні правди.

З італійської переклав М. К.

у великих універсальних магазинах, кінотеатрах, готелях, ресторанах і барах.

Телебачення, як новий вид мистецтва, найбільш яскраво виявляється в „живих” драматичних виставах студії. Коло третини щоденних передач у США присвячується спорту, домашньому господарству, догляду за дітьми, а решта відводиться проблемам освіти, драматичним виставам тощо. Телевистави різко відрізняються від інших видів драматичного мистецтва, а акторам і режисерам цих вистав доводиться вкладати дуже багато праці, бо в студії вони одночасно працюють на 2-3 сценах із складними, часто змінними декораціями. Найвдалішими до цього часу були телепередачі спортивних змагань (їх передається просто з стадіону). В 1947 р. у США під час змагань на першість країни по бейсболу в усіх кафе і інших громадських місцях були установлені телевізори. При входах до кафе збиралось так багато бажаючих потрапити туди, що власники цих кафе мусили наперед забезпечувати квитками своїх клієнтів.

Затримує розвиток телебачення покищо недостатня кількість передаточних станцій. Тепер їх з Америки є лише 30.

Головна трудність телебачення в тому, що телевізійні сигнали (вони є високої частоти) розповсюджуються лише по прямій, а не йдуть за лінією кривини землі, як, напр., радіохвилі. Тому треба через кожні 48 км. будувати проміжні приймально-передаточні мікрохвильні станції, що приймають і передавали світляні імпульси на ці 48 км. Мережа таких проміжних станцій уже з успіхом працює між Нью-Йорком, Бостоном і Скенектеді.

З метою збільшити дальність телевізійних передач є і друга система („стратотелебачення”), що експериментується уже довгий час. При цьому способі застосовуються літаки. Вони підіймаються в стратосферу на висоту коло 10 км. і, літаючи над телевізійними станціями, приймають телесигнали й передають їх далі. При цій висоті горизонт розширюється, через що і дальність передачі надзвичайно збільшується. Винахідники цієї системи передачі вважають, що досить 15 літаків, які знаходяться далеко один від одного, щоб забезпечити телепередачу трьом чвертям населення США. Було та-

Відвідувачі американського кафе-ресторану дивляться телепередачу бейсбольних змагань.

кож запропоновано проектувати телесигнали на місяць, що вже здійснено сигналами радарових установок.

Інженери продовжують шукати нові можливості розвитку телебачення і віщують скоре здійснення не тільки багатокольорових телевізійних передач, а й „двостороннього” телебачення, тобто переговорів між людьми, що одночасно бачать один одного на відстанях тисяч кілометрів. Усі працівники цієї галузі проявляють дуже великий оптимізм, щодня переконуючись у тому, що вчорашні мрії сьогодні стають дійсністю.

Микола Гоголь

ДНІПРО

(Фрагмент із „Страшної помсти”)

Красен Дніпро під ясну погоду, коли вільно та рівно несе крізь ліси і гори повнії води свої. Не сколихнеться; ні прогрімить. Дивився й не знаєш, стала чи пливе його величава ширина і ввижається, неначе весь вилитий він з кристалу, і наче голубий блискучий шлях, без міри в ширину, без краю в далину, лине і в'ється по зеленому світу Любо тоді і гарячому сонцю поглянути з високости і скупати проміння в холодних кристаливих водах, і надбережним лісам ясно змалюватись у воді. Зеленокучері. Вони тиснуться разом з польовими квітами до води і, нахилившись, милуються в ній і не намілюються, і не відірвуться від ясної своєї подобі, і всіміхаються до неї, і вітають її, гойдаючи гілками. На середину ж Дніпра вони боляться глянуть: ніхто, крім сонця та голубого неба, не загляне туди. Та не кожна й птиця долетить до середини Дніпра. Пишний! Рівної йому нема ріки у світі. Красен Дніпро і теплої літньої ночі, коли все засипляє, — і людина, і звір, і птиця, а Бог один велично оглядає небо і землю і велично стрясає ризу. Із ризи сіяють зорі. Зорі світять і горять над світом і всі разом одбиваються в Дніпрі. Всіх полонив їх Дніпро в темнім лоні своїм. Ні одна не втече від нього: може загасне на небі. Чорний ліс,

обсипаний сонним гайворонням, і споконвіку розламані гори, звисаючи, змагаються вкрити його хоч би довгою тінню своєю. Даремне. Нічого нема в світі, що б могло укрити Дніпро. Синій, синій, пливе він рівним потоком і серед ночі, як серед дня, мріє в таку далину, скільки сягнути може людське око. Мліючи і пригортаючись ближче до берегів від холоду нічного, він засвічується срібним прослідом; прослід зблискує, як клинок дамаської шаблі, а він, синій, і знов заснув. Красен і тоді Дніпро і рівної йому нема ріки на світі. Коли ж посунуть по небу горами сині хмари, чорний ліс хитається з корінням, дуби тріщать, і блискавка, заламавшись у хмарі, враз освітить увесь світ — гнібен тоді Дніпро! Водяні могили гримлять, об гори вдаряючись, і з блиском і зойком відбігають назад, і плачуть, і голосять в далині. Так побивається стара козакова мати, виряжаючи сина свого до війська. Свавільний та дужий, їде він на воронім коні, у боки взявшись і заламивши шапку, а вона, ридючи, біжить за ним, хапається за стремена, ловить удила, і ламає над ним руки, і вмивається гарячими слізьми.

Переклад В. Харченка

В. В.

Думки по дорозі до образотворчого мистецтва

2. Зустріч з мистецьким твором

Хто позбувся страху великих слів, що, як архангели, стережуть трон мистецтва, стає жертвою нової турботи: зразу ж після переходу кордонів мистецького царства він натрапляє на бакаляра, котрий вважає царство мистецтва царством освіти і бажав би, щоб дозволене було дивитися на квітучий сад мистецтва тільки крізь вікна його шкільної кімнати. Але мистецтво не дбає про учителів. Воно не гувернантка, воно Магна матер, що пригортає до свого серця кожну малу й велику дитину, яка хоче її. І так, як дитина на лоні своєї матері поволі навчається рідної мови, так і людина вивчає мову мистецтва, якщо людина ця з ним живе.

Маємо очевидно різні форми відношення до мистецьких творів. Можна ними принагідно, так би мовити, безжурно радуватися, можна їх любити і як „любитель” мистецтва. З іншого духового кореня виростає бажання досліджувати шляхи мистецтва й означати його вартості. Існують навіть цілі науково-мистецькі школи, які міркують, що не інакше треба трактувати мистецький твір, як трактую ботанік рослину, чи мінералог описує й означає камінь. Ці „педаанти” вчені-мистецтвознавці роблять наголос на мірі і тягарі, матеріалі й ужитковій цілі твору. Вони досліджують історію постановки твору і зміни, що він їх зазнав. Вони намагаються устійнити місце, час і автора. До цієї праці їх наштовхує жадоба пізнання. При цьому думається, що можна краще дійти до чистого пізнання, коли більше зуміємо вислімінувати викликаючу заколот протисилу: чуттєве відношення до мистецьких творів. Тільки в колі такої педантної школи дослідників могло народитися потрясаюче слово: найліпшим істориком мистецтва є той, що немає ніякого смаку. Пізнавальною метою можна зайти далеко, але цей ключ не відкриває дверей, за якими живе тасмниця особливої різниці між технічним і мистецьким твором. „Душа” мистецтва відкривається тільки тому, хто сприймає її не розумом, а душею, або, кажучи іншими словами — хто намагається при допомозі чуття сприймати мистецький твір і впевнитися в його вартості.

Тільки через відчуття мистецтва йде шлях до розуміння мистецтва. Твір створюється в наслідок глибокого чуттєвого переживання і в чуттєвому переживанні він відроджується в нас. Мати відношення до мистецького твору значить, передусім, намагатися викликати в самім собі ті почуття, якими він насичений. Часом у цьому допомагають нам самі мистці своїми висловами про свою творчість і твори. Але здебільшого ми мусимо розраховувати на самих себе. Тоді нам залишається одно: охоче й цілковито піддатися вражінню, яке викликає в нас твір. Лише тоді стається одно з чудес мистецтва: коли ми цілковито піддаємося його вражінню, ми не свідомо організуємо відповідні чуттєві групи, ми „розуміємо” твір. Коли наші очі вірно й терпеливо посуваються по формах і фарбах мистецького твору, тоді з цих чуттєвих слідів знову вириває чуття, ніби мелодія, що записана на патефонній платівці і ми чуємо її, коли грає патефон.

Але також і наука про мистецтво не може звільнитися від методи схоплювання почувань, вміщених у мистецькому творі. Вона не може застерег-

ти відчуження профанові, пізнання фахівцеві, і мусить наперед переступити чуттєвий поріг. І тут безсумнівно бачимо межу, поставлену дослідженню мистецтва: в ньому не осягаємо багато без вроджених прикмет. Не допоможе і здобуте знання, коли не матимем здібностей відчувати мистецький твір.

Здібність відчувати мистецький твір, як і кожну фізичну чи психічну здібність можемо виховувати й скріплювати. Хто спочатку стоїть безпорадно, наприклад, перед фресками й мозаїкою св. Софії в Києві, перед іконою Володимирської Богородиці, перед престольним образом Матіс Готгарта (Грюневальда) в Ізенгаймі або перед гробницями Медичеїв Мікельанджело, той ще не має найменшої підстави сумніватися в свою здібність переживати мистецькі твори. Ми не мусимо також зразу починати від світл світового мистецтва. Можемо почати від найближчого. І не починаймо від шукання чогось у книжках, лише вслухаймося в голос нашого еста. Сидимо, напр., у кімнаті і відчуваємо, що вона „приємна”. Як же це так? Що це має означати? Що нам навіває це „приємно”? Вслухаємося в себе і відчуваємо, що в цьому просторі ніщо нас не стісняє, ніщо не ховається, можемо вільно дихати, вільно рухатися, жодна з димензій не пригнічує нас: ні довжина, ні ширина, ні глибина. Усе відповідне, все достосовується взаємно, усе зв'язується в блаженну гармонію. А коли нас проніже це почуття ущасливленого існування в просторі, ми відчуваємо те, з чим має справу будівництво, хоч можемо й не знати, як це робиться.

Коли, при вході до катедри, нам забиває дух, коли містична світлотінь „святая святих” якось магнетично тягне нас через шпалір струнких філарів, коли погляд наш під похмурим склепінням тріпочеться, мов зловлена пташка — тоді маємо відчуття готики. Ми переступаємо поріг романської церкви. Луки округлі, але чи це все, що вона говорить? Чи не маєте зваби відчувати силу мурів, дотикатися сильного каміння, довірити себе повазі забезпечення в сильних підпорах і густих скріпленнях? Інше переживання: ви в будівлі італійського ренесансу. Струнки колони стоять і дивляться на вас. Ваше відчуження тіла заздрить колоні, її поставі. Як звучно оточує вас простір, вимірний в усіх промірах! Там, в готичній церковній наві, хотіли б ви впасти на коліна й піднести благання свої до стіп Бога, тут, в ренесансовій будівлі, ви бажаєте проходжуватися. Одна частина простору передає вас наступній, що з усміхом повертає вас першій.

Неначе чародійна печера відкривається перед нами барокова церква: чарівно-світська, а все ж таки повна магії.

Поки історик мистецтва чинитиме те, про що Яків Буркгардт говорить у передмові до свого „Ціцероне” і завданням чого є „зарисовувати контури, що їх почування глядача могли б заповнити живим відчуттям”, мусить уже бути відчуття таких переживань. Хочете навчитися поводитися із мистецькими творами, мати до них якість відношення — візьміть свої чисті почуття в руки й мандруйте по мистецькій країні. Де загориться ваше чуття, затримайтеся і загляньте під поверхню: побачите шляхетний метал.

„Не дай себе залякати порожніми словами, хай не відвернуть вони тебе від твоїх власних добрих замірів, що ти їх собі виробив”.

Пітагор

Проф. Ю. Григорій

Йоган Вольфганг Гете

Двісті років тому народився великий поет, мислитель і вчений Йоган Вольфганг Гете, що своїм вкладом збагатив надбання світової культури і підніс європейське письменство до вершин людського духа.

Європа в добу Гете переживала зламний етап своєї історії. На Заході вивершувалися часи освітнього абсолютизму. Біля керма європейської політики стояли Франція і Австрія. Западали Туреччина. На Сході підносилися нова потуга — досвідчена поневолювачка народів Росія з її прагненням мати вплив на розв'язку європейських справ.

Над Німеччиною, відсталою порівняно з Англією і Францією, розділеною на понад триста малих королівств, князівств і герцогств тяжіли всі залишки середньовіччя. Вона не мала своєї столиці, свого об'єднуючого національно-культурного центру. Боягуз-філістер був провідною постаттю в німецькому суспільстві, він панував і в громадському житті, і в ідеології, і в мистецтві.

Серед таких обставин виступив і розгорнув свою працю Гете. Він народився 28. серпня 1749 р. у Франкфурті на Майні. Освіту здобував у Ляйпцігському, а потім Страсбургському університеті.

Ще в роки студій Гете робить перші кроки в літературі і створює збірку ліричних пісень, що мали шумний успіх.

Пізніші його твори „Гец-фон-Берліхінген“ і „Страждання молодого Вертера“, виражають бунт і протест німецького народу проти віджилих феодальних порядків та поневолення людини в середньовічних умовах. Проти цієї неволі повстає мужній, сповнений високих ідеалів, відважний лицар Гец-фон-Берліхінген. Та кож і Вертер, молода екзальтована людина, сповнена прекрасних людських прагнень, заперечує страшно обмежену сучасну йому дійсність, але перемогти її не може. Гарячий прибічник ідеалів обох героїв, Гете змушений був усе ж зобразити їх катастрофу і безсилля боротися до кінця.

Взявшись до іноземного сюжету, Гете досягає більш активістичного звучання. У трагедії „Едмонд“ молодий юнак у час боротьби Голландії з Іспанією гине героїчною смертю, сповнений віри в перемогу та прихід світлого майбутнього. Слідом за трагедією „Іфігенія“, Гете пише роман про Вільгельма Майстера, підносячи ідею знаходження щастя у праці. У поемі „Герман і Доротея“ описує кохання двох людей, яких війна викинула з рідного гнізда, і доводить, що кожна ідейна людина є часткою своєї нації і щастя її — в щасті нації.

Серед численних балад найкращою є „Лісовий цар“, де автор

прекрасно відчув і передав переживання дитини.

Зібравши численні народні казки про лисячі хитрощі, Гете створив свого славнозвісного „Райнеке лиса“, де виявив глибоке знання людської психіки, та майстерно зобразив крутість і спритність людей, введених в образах тварин.

Велична трагедія „Фавст“, над якою Гете працював 60 років — капітальний філософський і поетичний твір, що втілює світлий оптимізм автора, його глибокі переконання в тому, що людство всім ходом своєї історії прямує до кращого майбутнього, до щастя і добробуту. В основу твору лягла відома світова легенда про запродання людиною своєї душі дияволу.

Герой трагедії, вчений Фавст розчарувався в житті, усвідомив безсилля науки і всіх людських пізнань. Але не честолюбство, не влада чи багатство приваблюють його. Ставши за допомогою пекла знову молодим, він не задовольняється ні красою природи, ні коханням прекрасної дівчини Маргарети, дарма шукає чудової хвилини, яку бажав би спинити, дарма допомагає йому Мефістофель, що робить добро, хоч зло задумує — Фавст не знаходить того, чого прагне. Спокушена і знеславлена Маргарета каяттям спокутує свій гріх і вмирає.

Фавст проходить усі періоди людського розвитку — від класичних часів до середньовіччя — і, врешті, вершину своїх шукань знаходить у щасті всього людства.

Помер Гете на 82 році життя — 22. березня 1832 року.

Спадщина поета стверджує велику різноманітність його зацікавлень. Три великі поеми, три романи, 54 п'єси, 1600 віршів, 20 книжок життєпису „Вимисел і правда“, численні статті на літературно-мистецькі питання, нау-

кові праці з ботаніки, геології, мінералогії, метеорології та інших ділянок природознавства — підсумок його творчої праці.

Все прогресивне людство шанує Гете і вивчає його спадщину. Навіть людиноненавистницький болшевізм змушений це робити. Багато композиторів захоплювалися творами поета і писали опери на їх тексти. На матеріалах „Фавста“ постали опери: „Фавст“ Гуно, „Мефістофель“ Бойто і „Загибель Фавста“ Берліоза. Трагедія „Іфігенія“ послужила темою для опер Глюка „Іфігенія в Авліді“ та „Іфігенія в Тавриді“. За романом про Вільгельма Майстера написав свою оперу „Міньйон“ Тома. Оперу „Вертер“ створив Массене.

Твори Гете користувалися великою любов'ю серед читачів інших народів, серед них і українського. Багато творів Гете переклав І. Франко („Страждання молодого Вертера“, уривки з „Іфігенії“, „Герман і Доротея“ та інші). Було кілька перекладів „Фавста“, з яких найкращий — Дмитра Загула. Баледи Гете перекладали Ю. Клен та Л. Мосендз. Є п'ять перекладів „Лісового царя“ — Грінченка, Загула та інші. Була й низка інших перекладів.

Вплив Гете на українську літературу також безсумнівний. Під впливом його „Райнеке Лиса“ написав свого „Лиса Микити“ Франко, а пізніше переробив Рильський. Під враженням „Лісового царя“ появилася „Морозенко“ Панаса Мирного. Захопившись „Фавстом“, П. Тичина ще на початку 20-років почав був працю над монументальним твором „Сковорода“.

Згадки про Фавста часто зустрічаються в нашій літературі. М. Рильський зазначав, що коли він згадає про західні центри цивілізації, тоді починає писати про старих знайомих Фавста і Мефістофеля.

Про здрібніння Фавста, про Мефістофеля „на біржі“ пише С. Маланюк. М. Хвильовий, закликаючи до духових зв'язків з Європою та з європейським інтелектом, казав, що тим інтелектом є знайомий нам чорно-книжник з Вюртембергу д-р Фавст.

З опер на слова Гете на українських оперових сценах виставлялись „Фавст“ Гуно (в українському перекладі Щепотієва і Вороніна) та „Вертер“ Массене.

До двохсотлітнього ювілею Гете в Києві видано збірку його вибраних ліричних творів у перекладах на українську мову. Але твердо віримо, що ще прийде час, коли наш нарід матиме справді високоякісні переклади творів Гете українською мовою, дасть змогу нам це краще збагнути спадщину цього великого письменника.

П. К-о

Куди?

Нам не доводилося бути в бельгійських „кафейках” (так наші робітники в Бельгії називають величкі бари-ресторани), але нам розповідали про них.

Маленька задимлена цигарковим димом кімната. Чотирикутні столики, крісла зі спинками. Столики заповнені пляшками алкогольних напоїв і куклями пива, а крісла — п'яними бельгійцями, французами, поляками, німцями, чехами і... українцями. Всі вони, звичайно, молоді люди. Життя для них — сьогодні. Поза „сьогодні” їх ніщо і нічого не цікавить. Грає джазова музика і вони або самі йдуть у танок, або ревно дивляться, як вихилиються інші, особливо ті, що несамовито трясуть усім своїм тілом на підвищенні кафеєчки. Крутиться п'яна кафеєкова каруселя і в тому крутежі з несамовитим шалом летять молоді хлопці й дівчата, зібраною в кафеєчці інтернаціоналу. Летять у п'яному забутті, в знеможеному від алкоголю й цигаркового диму стані. Куди?

Може того самого вечора, коли котиться в аморально-побутову прірву вся згадана кафеєчка, нікому з присутніх у ній не спаде на думку це слово: „Куди?” Але воно збенезжить і роззривожить не одного з тих, хто потом і сльозами обливається в совєтському ярмі, хто кров'ю стікає у боротьбі з ворогом по лісах і горах, хто днями довбає бельгійське вугілля чи збирає по болотах цукрову австралійську тростину, а вечорами до пізньої ночі в українській домівці чи вдома працює для своєї громади, своєї спільноти. Отже, ставимо питання: куди котиться та частина нашої української не організованої молоді, що весь свій вільний від роботи час проводить у згаданих кафеєчках (маємо на увазі не лише Бельгію) чи їм подібних місцях „розваги”?

Це питання мало в собі менше загрози рік-два тому, коли наша молодь була зосереджена в своєму українському середовищі по таборах і не стикалася безпосередньо й у таких розмірах, як тепер з усіма негативними проявами західного життя. Тепер ця загроза надзвичайно зросла. Велика частина молоді, що ще досі перебуває поза організаціями СУМ'у й Пласту, часто скочується до низького рівня свого морального й національно-побутового життя. Не тому, що вона цього свідомо хоче, а тому, що її тягне в болото дуже підозрілої „веселої гульні” аморальне оточення, в якому вона перебуває. Тому саме сьогодні необхідно з усією серйозністю поставити питання: куди йти нашої молоді, щоб не лише зберегти своє здорове моральне й національне обличчя, а й понести традицію українського народу в прийдешнє?

Треба йти в свої рідні молодницькі організації, в свої клуби, читальні, де працювати над книжкою, газетою, своєю мовою, історією, літературою, культурою взагалі і культурно розважатися. Лише маючи свою тверду, національно вироблену позицію, можна заходити і в чуже оточення, але не

для аморальної „веселої гульні”, а для несення чужинцям ідей і дум українського народу, за здійснення яких він віками бореться.

Однею з наймасовіших, найпопулярніших і найактивніших українських молодницьких організацій на чужині, що має свої домівки, клуби, читальні, бібліотеки, курси, гуртки і т. д., однією з найкорисніших наших молодницьких організацій є СУМ — Спілка Української Молоді. Тому до цієї організації треба йти нашої не зорганізованій молоді. СУМ, як масова і глибоко-ідейна національна організація молоді на еміграції, може обергти нашу молодь від розкладу, деморалізації й денационалізації.

Центральний Комітет Спілки Української Молоді розпочинає з 1-го січня 1950 р. акцію за розширення лав СУМ'у. Всі Крайові, Осередкові Комітети й самі сумівці проведуть широку роботу для втягнення позаспівкової, не організованої молоді до СУМ'у. Акція провадитиметься під гаслом: жодної молоді українки й українця поза лавами СУМ'у!

Завдання, що його поставив перед собою Центральний Комітет почесне й відповідальне. Тому на допомогу СУМ'ові в його благородній справі повинна прийти вся українська еміграція, батьки й матері своїх дітей, усі, кому дорога доля нашої молоді, а значить — доля майбутности України.

Українська молодь повинна йти туди, де виховується й гартується покоління, гідне свого воюючого за волю народу.

Присяга сумівців інгольштадтського осередку (Німеччина) під час посвячення сумівського прапору.

Друзі-умівці! Поширюйте і зміцнюйте наші лави!

Позаспівкова молодь! Включайся в сумівську працю, обергай себе від деморалізації! Деморалізація — це один з видів зброї, якою воює проти нас московсько-большевицький Кремль!

П. АІЗКО

Плекаймо дружбу!

Старий український звичай велів козакам-побратимам присягати один одному на вірність і на незраду, на бойову й братерську дружбу, йдучи в бій. Були випадки, коли друзі підписували присягу своєю кров'ю. Тоді ставали рідними братами. Жили спільними інтересами й за спільні інтереси боролися. Коли перемагав ворога перший — радів другий, попадав у страшну біду другий — поспішав на допомогу перший, життя і крові не шкодуючи своєї, бо горе одного означало горе другого. І цілком зрозуміло, що ніхто нікого не смів образити. Образа друга свого була найвищою ганьбою й соромом, порушенням честі українця.

То було благородство й шляхетність української людини старих часів. То була нашими дідами й прадідами виплекана велика дружба української громади, спільноти, народу. І була велика сила цієї дружби! Запорожці не знали страху перед ворогом не лише тому, що свою волю ставили вище над усе, а й тому, що були спаяні високими почуттями дружби, вірності, пошани та оборони честі один одного. За одного знеченого ворогом козака готовий був виступити цілий козацький курінь, а за знечення своїм — йшла важка покута для свого ж.

Так було в давнину. А як у нас тепер? Чи зберегли й розвинули ми культ тієї воїнино святої дружби між власними своїми людьми-українцями, зокрема дружби між нашою молоддю?

Ні, ми не лише не зберегли й не розвинули в потрібній мірі цей культ, а навіть занехали традиційні прикмети дружби між самими собою. Ми часто не можемо обстояти своєї людини не лише перед нападом ворожо наставлених до нас людей, а й самі завдаємо своїй людині кривди, образи і зневаги. Скільки можна почути, як один одного називає найрізноманітнішими бульварно-лайливими словами, як один одному дорікає, що той чи той сякий-такий, що він нічого не вартий і т. д., скільки можна навести фактів, як хлопець зневажає дівчину, бавлячись нею, як м'ячиком; як роз'ятрюється ненависть між тими, що походять з різних територій України, належать до різних політичних середовищ, і т. д. і т. п. Замість взаємної пошани та любови українці до українця поширюються дріб'язкові особисті задрощі, підбехтування, зневага, нехтування один одного тощо.

Всі ці не тільки ненормальні, а й шкідливі явища в нашому житті не знаходять здебільшого потрібної відсічі, осуду чи кари. Тим часом усе це веде за собою надзвичайно згубні наслідки. Ображена кимсь людина, тим паче молода, дуже довго залишає в себе почуття приниження, огірчення й жалю. Це може знеохочувати її до активної творчої праці й співпраці з іншими. Вона іноді відходить від громадського життя й стає самотньою, нарікаючи на своїх же людей. Сварки, образи й гризня між собою — це небезпечне явище в житті кожної людської спільноти, зокрема національної молодняцької спільноти. Про це можна пересвідчитися на досвіді життя родини. Там, де в родині панує повсякчасний розлад, там завжди буде низька мораль, нужда та злигодні.

Поняття дружби не можна вкласти у вузькі рамки якоїсь написаної формули. Це явище суто психологічне і тому до нього треба підходити з особливим розумінням. Дружба — це складний процес людських взаємовідносин. Вона вимагає не лише високої благородності, чесноти, незаплямленої моралі, а й культури. Не кожна людина може дружити. Є люди, що дуже довго не мають вірних собі друзів, а то й на все життя залишаються без них. Це переважно хворобливі самолюби, безчесні й неблагородні, які власне своє „я" ставлять вище ніж добро Нації.

Українська молодь, що опинилася тепер на еміграції, зокрема Спілка Української Молоді, повинні в практиці своєї діяльності окреме місце відвести плеканню дружби. На своїх сходахнах обговорювати негідні вчинки аморальної, недружньої поведінки своїх членів та засуджувати ці вчинки. Любов до українця, взаємопошана, братерське ставлення один до одного, постава спільних інтересів над усі особисті інтереси повинні бути культивовані в серцях і душах молодих українок і українців, як дорогоцінність, як той чинник, що може зробити нашу молоду українську генерацію міцним і здоровим монолітом, об який розбіються всі спроби наших ворогів зламати чи бодай розхитати велику українську національну сім'ю в її багатовіковому поході за свою волю й права.

Тому плекання здорової національної й чисто людської дружби серед нашої молоді треба вважати за один із основних обов'язків Спілки Української Молоді.

Хроніка сумівського життя

Австралія. На терені Австралії в м. Бонегіля, у переходовому таборі, куди прибувають емігранти з Європи, організовано сумівський зв'язковий центр, що його очолює друг Полішко. Можна сподіватися швидкої розбудови СУМ'у в цій країні.

Бразилія. Як нас повідомляють, уповноважений ЦК СУМ'у друг Галат при підтримці Т-ва прихильників української культури, приступив до організації осередків СУМ'у на терені Бразилії.

Парагвай. Наші друзі з Парагваю повідомляють, що там створено вже 6 сумівських осередків, у яких нараховується 147 членів. Сумівці тримають тісний зв'язок з ЦК СУМ'у.

Англія. 15-16 жовтня в Англії відбулося величаве масове свято молоді з нагоди відзначення роковин постанови УПА. Як нас повідомляють, у святі брало 5 тисяч учасників. На цьому святі,

вперше в історії Англії, на вконтаній щоглі, поруч англійського державного прапора було піднесено чужинецький — наш сумівський прапор. До цього часу поруч англійського державного прапора не підіймалося жадного іншого.

Теперішній стан в Англії: 2 тисячі членів СУМ'у і 73 осередки.

Нова Зеландія. Останнім часом ЦК СУМ'у налагодив зв'язок з сумівцями, що виїхали до Нової Зеландії. Дано докладні вказівки в справі організації СУМ'у в цій країні.

США. На підставі останніх вісток, на терені США існує 6 осередків СУМ'у. Оргбюро СУМ'у переведено з Філадельфії до Нью-Йорку.

*

Сумівці осередку в Ньюарку відзначили спеціальною академією 7-му річницю УПА. На академію сумівці запросили амери-

Сумівські шахові змагання.

канських кореспондентів, яким було дано інтерв'ю про боротьбу УПА в Україні.

Витаючи таку ініціативу, рекомендуємо також і всім нашим друзям з інших країн більше звертати уваги на зв'язки з чужинцями й популяризацію нашої визвольної справи.

Канада. При культосвітньому відділі торонтського осередку СУМ'у створено виховну раду.

*

Нещодавно сумівський хор м. Вінніпегу дав свій другий концерт у приміщенні Рідної Школи ім. М. Шашкевича, а 11 жовтня влаштував виступ в „Елм“-театрі, де взяв участь також танцювальний гурток. Більшість публіки — англійці, що були захоплені і хоровими точками і танцями. В розмовах вони звертались з пропозиціями дати виступи ще в других приміщеннях.

Сумівський осередок плянує в найближчому часі дати ряд виступів у Вінніпезі й околиці.

Австрія. В зв'язку з посиленням виїздом сумівців з Австрії, Крайовий Комітет на цьому терені ліквідується. Його компетенції перебирає ліквідаційний комітет СУМ'у з осідком в Астені (горішня Австрія).

Німеччина. Сумівський кольоровий фільм „Обличчям до воюючої України“, що демонструється по таборах Німеччини, користується великим успіхом. Фільм, як відомо, показує перебіг сумівських свят у Н. Ульмі та Мюнхені-Фраймані, а також окремі моменти з життя СУМ'у.

*

— На початку листопада в Ляйпгаймі (американська зона) у домівці СУМ'у було влаштовано виставку документів визвольних змагань. Були виставлені документи з України, принесені в Європу рейдуючими відділами УПА, документи, що відбивають нашу революційну боротьбу під час німецької окупації, а також публікації ЗЧ ОУН та АВН'у. Виставка користувалася великим успіхом у відвідувачів. Її відвідали не лише сумівці, таборова молодь і громадянство, а й чужинці.

Футбольна дружина „Довбун“ перед спортивними змаганнями на сумівському святі в Мюнхені-Фраймані.

1-шу велику лотерію СУМ'у успішно й своєчасно перевів Крайовий Комітет Бельгії. КК СУМ'у американської й французької, а також англійської зон Німеччини з огляду на специфічні умови, перевели лотерію на місяць пізніше визначеного терміну. Не дивлячись на тяжкий матеріальний стан та виїзд українців з Німеччини, лотерію, зокрема на американській та французькій зонах переведено задовільно. На інших теренах у час виходу нашого журналу розиришу ще не було проведено.

*

ЦК СУМ'у проголосив конкурс на написання театральної п'єси (сценічної картини), темою якої було б:

а) українська визвольна боротьба 1942-49 років;

б) героїчне змагання Спілки Української Молоді 20-30 років у підпіллі на Центральних Землях;

в) вірна служба Богові й Україні в рядах Спілки Української Молоді на еміграції.

Визначено 4 нагороди: 1. 1000 нм, 2. 800 нм, 3. 500 нм, 4. 300 нм.

Речень надсилання конкурсних праць кінчається 10 лютого 1950 року.

ЧИ ЗНАЄТЕ, ЩО...

В ЗДА винайдено човен, що його можна за 10 хвилин розібрати і нести у двох валізках. За 10 хвилин він може бути готовий до плавання.

*

Оскільки холодна вода тяжча від теплої, дно великих морів покрите крижано-холодною водою. На морському дні, — як каже один вчений, — лежить холод полярної зими. Коли б через змішання води морів можна було привести її до одної температури, на землі запанувала б вічна зима, якої ще не бачив світ.

*

Так, як у нас тримають залобки котів, у Бразилії любуються домашніми гадоками — гібою. Вони мають 4 метри завдовжки і належать до породи Боа Констриктора, але цілком безпечні для людини. Цілий день вони сидять десь у погребі або в темному кутку, а вночі полиють на мишей і щурів.

Сумівський балетно-хоровий ансамбль „Прометей“ (м. Вав, Бельгія)

Увага!

У В-ві ЦК СУМ'у вийшов спеціальний

Календарець сумівця

на 1950 р. Календарець має 48 стор. Ціна його 0,50 нм.

Поспішіть набути потрібне для кожного сумівця це наше видання!

Трибуна Асоціації Українських Письменників „Авангард“

Петро Карпенко-Криниця

Горіння, горіння! Сильних душ,
Великої віри! —
В людському роз'язь саду
Не люди — двоногі звіри.

Аскетів ідеї! Кожен зна,
Що голову вдень, опівніч хмуру,
Нових Нікомедій меч стина
Уже не одному Юру.

Погорди до зваб, що ніби сон,
Минають, пляхи туманять зрими!
Святих катакомб! — Живий Перон
У третьому Римі.

Нещадних когорт! Шаліє гнів...
Квиління й зойків каскади...
Це наша доба — вершок брахні,
Облуди, підступства, зради.

Стенан Женецький

Пісня

Три дні й три ночі боронить князь зі своїми хоробрими дружинниками родючу степову країну від ворожих орд, що з усіх сторін: із сходу й заходу, з півночі й півдня налітають дикою сараною на чорнозем родючий, на буйні зелені степи і золоті пшеничні лани. Три дні й три ночі змагаються вони безупину, відганяють ворогів захланних, обороняють прабатьківську землю святу. І хоч які вони дужі й завзяті, і, мов леви, відважно кидаються на орду, але їм не сила поконати ворогів, що нахлинули з усіх сторін.

Втомився князь і дружинники. Мліють руки від важкої зброї, дерев'яніють пальці від натягування тугих луків, закриваються-липнуть невиспані, залиті потом очі, клоняться буйні голови. Та відпочивати ніколи! Бо не встигли вони прилягти на сиру землю, не встигли підложити під голови напухлих від затискання зброї мозолистих кулаків і зімкнути важких повік, як уже знову сунуть вороги, і знову грає ріг на тривогу. Хоробрий князь закликає до бою.

— Дружинники мої чубаті, брати дорогі, сини любі, вставайте! Батьківщину нашу степову бороніте!

І зривалися вони на голос свого князя молодого, поспішали за ним, і, мов вірли хижодзобі, кидалися на орду й проганяли її далеко-далеко. І знов потомлені падали, мов каміння, на землю, щоб хоч хвилинку відпочити. Та знову — ворожа орда, знову грає ріг...

Так день за днем, ніч за ніччю: три дні й три ночі.

На третій день, під вечір, уже може в сотий раз прогнали ненажерливу орду за межі своєї країни і не витримали більше лицарі: мов побиті покотилися всі на землю і, мов мертві, позасипали камінним сном. Заснув і роговий. Лиш один-одинокий степовий князь не заснув. Опершилася на свій лук, він сторожив своїх вірних та хоробрих дружинників, сам варував межі своєї Батьківщини. Та не довго відпочивали потомлені вої. Бо ось — що це шумить стоголосим шумом? Від чого так дуже дрижить земля? Чого сонні птиці й звірі зриваються і, перелякані, тікають з півночі? Це суне найлютіша орда, мов чорна сарана, на степову країну!

Віжить князь до рогового, будить:

— Вставай, дружиннику роговий! Грай голосно на тривогу! Орда йде!

Роговий просипається, хоче встати, та не може ворохнутися, хоче піднести ріг до уст та омертвіла рука не всилі рога піднести. І він знову закриває очі.

А князь біжить до дружинників, будить, промовляє:

— До бою, дружинники чубаті! Ще цей, останній раз! Як тепер переможемо найбільшу орду — спокій запаує у нас...

Та не зриваються, як раніше, дружинники чубаті, не поспішають за своїм князем назустріч орді. Вони лиш сумно дивляться на нього широко відкритими очима, хочуть устати, та не можуть. Не мають сил. Перетомлені й знеможені.

А дика, захланна орда зближається щораз ближче й ближче...

*

Бачить князь, що не добудиться своєї знеможеної дружини, і сам іде один-одинокий проти ворога, стає у кавильному степу з натягнутим луком і чекає на орду. Тут і загину за мою прехорошу чорноземну країну, — твердо вирішує він. Та раптом: що це? Що за пісня несеться з того місця, де сплять дружинники його? Він оглядається й бачить: серед дружинників стоїть дівчина і співає. Вона прекрасна: струнка, мов тополя, очі — сині-сині, мов літне погідне небо над степом; уста — червоні, мов китиці доспілих ягід на калині; волосся — мов кукурудза на баштані, голос... Ах, цей голос!.. Він такий ніжний, такий ласкавий, чарівний... Мов шум доспілої, золотистої пшениці у тихий передвечір на широких ланах. І співає дівчина пісню про степову країну:

„Наша Батьківщина найкраща з усіх на світі: помережана багатьма широкими, бистрими й шумливими ріками, опоясана могутніми, небосажними горами, ополіскана хвилястим, бурунним і темним морем... У цій прекрасній країні живе нарід завзятий, сміливий і трудящий. Але має сусідів лукавих. Вони глядять захланними очима на нашу землю і хочуть усі багатства й усі скарби загарбати собі. Нападають ордами на нашу країну“.

І князь бачить: усі його дружинники проснулись, повідкривали широко очі, повернули голови в сторону дівчини і слухають її. Дівчина співала: „Був щасливий наш край. Люди радісні були, веселі“.

Вона замовкла на хвилину і сумними (ох, той сум!) очима глянула туди, звідки доносився дикий вереск наступаючої орди.

Схилила голову на груди, важко заридала. І дивне диво: найперше зривається на ноги роговий. Самі руки його підносять ріг до уст і він голосно, аж земля дрижить, грає на тривогу:

— До бою! До бою!

Зриваються всі дружинники, беруть знову зброю в дужі руки і шикуються в ряди перед князем. І був довгий, лютий і завзятий бій. Кілька разів сходило з-за гори ясне сонце, щоб поглянути на люту січу, і кілька разів ховалося, червоне від відблисків крові, що ріками лилася по степовому чорноземі.

Як довго змагалися степові дружинники з ордою, скільки днів і ночей, тижнів-місяців, скільки десятків чи сотень літ — про це треба шукати в книгах. А старі люди розповідають, що степовий князь із своїми чубатими дружинниками таки поборов цих своїх ворогів ненаситних, і прогнав їх далеко-далеко за межі країни. А коли повернувся і почав шукати дівчини, що співом чарівним розбудила знеможену, сплячу дружину, її вже не було. Звідки вона прийшла, де зникла і як вона живе — князь ніколи не дізнався.

І старі люди про це теж не знають.

ЧИТАЙТЕ на сторінках наступної нашої Трибуни твори **О. Данського, Стелана Любомирського, Богдана Бори** та інших письменників — членів Асоціації.

Микола Щербак

*

І що ж зосталось, друже? Мов полин,
 Наш біль у грудях... Як вернути втрати?..
 За нами цвинтар з пагорбів, долин,
 Та у скорботі трудівниця-мати..
 Хіба не так, мій друже? Чи не так? —
 Тоді — ще запах вітру та байрак,
 Та серед жита закипіла кров,
 Та наш Дніпро, розбурханий Дніпро..
 Оце зосталось!.. Ні, ще скоростріл
 Та по лісах — хуртеча і завія
 І світ, як овоч, ділений навпіл,
 І, як світильник, наші чин і мрія! —
 Де кризь туман, кризь темряву і дим
 Видніються стежини молодим,
 Круті стежини, де не був і звір,
 Що нас ведуть до верховини гір.
 Оце зосталось! Як зостався дім,
 Не дім, а попіл — згарища й руїни,
 Та в небі синім, в небі дорогім,
 Мов блиск мечів — зірниці України,
 Зірниці вічні — срібний водоспад,
 Та гомін з лісу — слава із Карпат,
 Де у бою, серед п'ятми і згуб,
 Сія й палає вогняний Тризуб.

ЛІТЕРАТУРНІ ВЕЧОРИ

Останнім часом відбулося декілька літературних вечорів, організованих Асоціацією Українських Письменників „Авангард”. Зокрема голова Асоціації Петро Карпенко-Криниця нещодавно виступав з короткою промовою та читанням поезій перед громадянством українського табору в **Пюрген II**. Літературний вечір цього ж автора відбувся також у **Стефанскірхені**.

З метою навіязати тісніші літературно-культурні зв'язки з поневоленими Москвою народами, не так давно відбувся літературний вечір для білорусів, що живуть у **розенгаймському** таборі. Доповідь про спільні в історичному аспекті тенденції в літературі й боротьбі українського й білоруського народів та про теперішні завдання цих народів виголосив голова Асоціації. Він же читав свої твори з нової книги „Переддень”. Поет Микола Щербак виступив з власними перекладами сучасної білоруської поезії на українську мову та читав свої поезії. Виступи обох поетів справили на присутніх сильне враження, і це збісило московсько-польське шовіністичне збіговище, що, не запрошеним пробравшись на залу, декілька разів безуспішно намагалось перешкодити виступаючим. Зокрема згадки про український Львів так не сподобалися польській імперіалістичній вулиці, що навіть слова білоруського священика не мали ефекту в заспокоєнні цих „пануф”. Проте вечір закінчився успішно, згідно з накресленою програмою і перетворився на справжню антиімперіалістичну маніфестацію. Вся зала громом оплесків і окликами „браво” стоячи витала гостей.

Нещодавно в **Ляйпгаймі** відбувся трьохденний з'їзд націоналістичної студентської молоді, що закінчився створенням Т-ва української студіюючої молоді ім. Міхновського. Учасники з'їзду влаштували літературний вечір, присвячений 5-річчю героїчної смерті сл. п. Юрія Липи і Йосипа Позичанюка Слово про життєвий, революційний і літературний шлях Й. Позичанюка виголосив голова нашої Асоціації. Згадуємо про це перш за все тому, що доповідач порушив не маюважну зокрема для нас справу. Цитуємо уривок з промови: „Літературна спадщина цього талановитого новеліста, що передчасно склав своє життя на жертво-

нику боротьби на жаль невелика. Її можна б було зібрати в одному томику, але покищо й цього не зроблено. Сам же письменник не тільки не думав, а й не мав часу про це думати, друкуючи свої новелі по різних підпільних виданнях, а також час від часу у празькому журналі „Пробосм”. Аналогічний факт маємо з революціонеркою і найвизначнішою поеткою нашого часу Оленою Телігою, невелику літературну спадщину якої друзі видали (уже двома виданнями) тільки по смерті авторки. З Позичанюковою ж творчістю, повторюю, цього не сталося й досі”. Говорючи далі про тих, хто мусів би потурбуватися про видання творів Позичанюка, доповідач продовжував: „...а людям, що згуртувалися в „МУР”і й творили та друкували „велику” літературу, фабрикували з духових імпотентів талантів і навіть пророків та займалися проповіддю часті-густо ворожих українській визвольній справі ідей у літературі очевидно не було й немає діла до справжньої творчості справжньої людини. Отже творів Позичанюка, на якого так любимо посилалися немає, вони захищені від читача і від усіх нас. На мою думку це злочин. На цьому місці і в ці хвилини не варто було б про це згадувати, але я констатую цей факт навмисне, щоб підкреслити оте наше традиційне невміння шанувати своїх визначніших людей, оту нашу недбалість, нехлюйство і байдужість проти якої так гостро виступав **Покійний Позичанюк**”.

Ми не можемо не поділяти цих тверджень, і тому приступаємо до реалізації задуму видання збірника новел Й. Позичанюка. Оскільки в теперішніх умовах тяжко зібрати твори цього письменника, ми, закінчуючи нотатки про наші літературні вечори, звертаємося з закликом до бібліотек, окремих громадян і молоді, що мають твори Позичанюка (крім тих, що вже друкувалися на еміграції) негайно переслати їх нам для використання в збірнику.

Згадані твори просимо надсилати на адресу журналу „Авангард”, для секретаріату Асоціації.

Наша літературна молодь

Ігор Скеляний

У КАРПАТАХ

Наступаєм! Співають потоки...
 Проти нас — тріскотить кулетет...
 Тільки ліс неспокійно-глибокий
 Шепче думу, як мрійний поет.
 Ми проходим лісами Карпат...
 О око, як просишь вірлина...
 У руках, ніби друг автомат:
 Узняли його — більше не кинем.
 Так, не кинем, бо ми не раби
 І не просимо ласки у ката.
 Наше гасло — вогонь боротьби
 І розкута земля пребагата!

Володимир Голенко

РАНОК

Линяє ніч, із стін химерні тіні
 Збира й відходить в даль прозору геть.
 От зійде сонце і залле ущерб
 Мою кімнату всю ясним промінням;
 Лизне рясні верхи німих берез,
 Загра в воді барвистим переливом,
 Нічну утому прожене сонливу
 І смуток мій з собою забере.
 Як хочу я красі цій причаститись,
 Вей чар' ранку в душу свою злить,
 Відчути силу в грудях, що жахтить
 І зрозуміть, що значить слово: жити!

ПОВІДОМЛЕННЯ

Для допомоги й конкретної роботи із здібною, розкиданою по різних континентах чужини початкуючою молоддю, що пробує свої сили в літературі, при Асоціації Українських Письменників „Авангард“ створено Консультаційне Бюро молодого автора. Бюро даватиме поради й рецензії на надіслані твори, а також, починаючи з цього числа журналу, міститиме кращі зразки творчості молодих авторів у „Трибуні Асоціації“.

Всіх, що надсилатимуть свої матеріали просимо задувати поштової марки на відповідь. Адресою Бюро є покищо адреса журналу „Авангард“.

Секретаріат Асоціації

Еміль Вергари

ВЕЧІРНЬОЇ ПОРИ...

Хай той, котрий колись в незнанім майбутті
До віршів цих увечері нахилить вії,
Щоб нашого життя збагнути сенс, — при тім
З оцих сторінок пил віків розвіє, —

Хай знає він і те, як в захваті тут я
Крізь люті і бунт, — борні присяжений до скому
В бій пристрастів відважно рнув і в вир буття,
Щоб вирвати із мук любов, що здобич гону!

Люблю лиш розум-меч і зір їдкий, як сіль;
Нестримний гін сердець і кров у шалі танку...
Люблю себе і світ, природі хочу всієї
І людству без вагань віддатись до останку!

Життя — це взявши мить, шукати радо знов...
Зі мною рівні ті, хто світом рівно п'яні!..
В жадобі до життя я п'ю з його основ
І мчу в його самум, на лезо сніжних гранів!

Падіння, зірний літ, чи велич і ганьба —
Розтоплюється все в багатті існування!
Всіх манять обрій: володаря й раба...
Хай вічно ж буду здібний до нових шукань я!

Хто прагне, хто шука — зливає тремкіт свій
Із виром натовпу, із всевітнім вогнемним.
Снить розум вічність, простором дише він...
Любити треба світ, щоб мислити надхненно!

Віки безсмертна ніжність заливає вщерт;
В ній — всевітну красу, будуюча в ній сила,
Причина тасмниць, надхненниці безсмерть!..
О Ти, кого колись би мрія тут зросила, —

Чи зміг би віршів цих Ти розгадати зміст?!
Я жду: в Твою добу прийдешній Геній Духа
Із пащі Доли вирве й Людству розповідь
Неглинну Істину, що Волі жар роздмуха!

Вільний переклад В. Старицького

КАМБРБУМ

„У викладі баранознавства це слово записано з малої літери, але з великою кінцевою“.
(„Хорс“, 51 стор.)

Своєрідний і в своєму роді талановитий „європеїст“ (визначення Шереха) Ігор Костецький, як відомо, не безуспішно пробує розкривати світ людини в „зоні підсвідомого“. В цьому розумінні „європеїст“ Костецький у нашій літературі виступає в якійсь мірі також і як новатор. Шлях кожного новатора в літературі — складний, упертий і зовсім не такий легкий як це декому може видаватись, тим більше в нашій літературі, що назагал чомусь цупко тримається давно вторганих шляхів. Тому й не дивно, що шановний „європеїст“, хоч і написав уже чимало оповідань, але покищо відомий у нас як автор створеного ним слова „камбрбум“. Речення (воно належить п. Костецькому), яке ми взяли за епіграф до цієї сенсаційної замітки стосується іншого слова („Розняга“), створеного теж п. Костецьким, але цей же епіграф з однаковим успіхом можна прикласти також і до слова „камбрбум“. Що таке цей химерний „камбрбум“ досі жаден критик толком не сказав і тільки нам, думаємо правильно, пощастило (і то випадково) розкрити всю його трагічну суть.

Майже перед закінченням верстки журналу, до нас наспіла безпомилкова, але сумна вістка, і нер-

ле слово, з якого вона починалася, власне й був „камбрбум“. Цитуємо дослівно: „Камбрбум, панове! В ніч з 24 на 25 листопада автентичний предок Хама, відомий неук, безнадійна бездара й кололітературний паяц, що іноді помилково називається байкарем, Іганан Манило — збожеволів. Нещастя сталося на очах дружини Лідії, в його власній таборній кімнаті, як наслідок того, що недавно видану ним пасквільну брошуру „Запоріжжя Сміється“, яку він підкидав мешканцям табору під двері, громадянство збойкотувало, а газета „Українське Слово“ назвала ці „твори“ „квазі-гумором“. Є підстави думати, що тепер цей „трагічний гуморист“ буде ще більше обдурювати людей по таборах Німеччини, надсилаючи їм післяплатою пакунки з макулятурою власного виробу, а також даватиме різні спростування й повідомлення до газет. Якщо можете, доведіть до відома про це редакції українських газет, щоб віднині вони не компромутовали себе вміщенням на своїх сторінках прізвиська цього „байкаря“ і...“ На цьому листі обриваємо. Встановивши, що таке „камбрбум“ (це, виявляється, не що інше, як божевілля) ми хочемо стати на захист п. Івана Марила в тому розумінні, що вважаємо не доречним називати його „неуком“, „бездарою“ тощо. Все ж містимо лист з чисто інформаційних міркувань без змін, додаючи до нього таке: на нашу скромну думку трагічний факт з автором брошури „Запоріжжя Сміється“ стався далеко раніше, очевидно ще тоді, коли друкувалася ця його брошура, в якій спалюжено в найбрутальніший спосіб багатьох видатних і просто відомих наших людей. Одного з найбільших патріотів нашої сучасності, ім'ям якого народ називав український революційно-самостійницький рух майже прирівняно до найбільшого нашого і всіх народів ворога. Великого Донцова названо тим, ким він ніколи не був, а автора „Волині“ У. Самчука — графоманом. За словами наклепника виходить, що рідна мати дома десь проклинає (за те, що антибольшевик?) видатного поета С. Маланюка. Літературного критика проф. В. Державина ображено „москалюкою“, „засмоктаною проявою“, а літераторів, що мають спільні літературні смаки з ним професором або були його приятелями охрищено „предурними гермафродитами“. Літератор доктор О. Грицай — це, за словами наклепника, демон. Такі поети як О. Зуєвський — пес, М. Ситник — квазімод, Т. Курпіта — невіглас, комарюка, еротоман і т. д. і т. п.

Чи потрібно ще наводити цитати з цього обурливого витвору божевільного? Про „автора“ таких „творів“ мало сказати, що він „неук“ і „бездара“. В суспільстві, що шанує себе така людина була б негайно ізольована в належне їй місце, і тільки в нашому занадто демократичному суспільстві невігласові, не зважаючи на те, що він (як видно з цитованого листа) уже цілком серйозно й остаточно втратив свій кущий розум ударного колгоспного конюха, ще чомусь дається можливість шведяти по табору й шкрити зуби. Деякі органи (в тому числі й поважний американський „Вісник“) ще й досі говорять про цього суб'єкта, як про людину, що хоча б у якійсь мірі є причетною до літератури, а МУР у свій час навіть осмілився прийняти його, як кандидата, у своє середовище. І тут ми підходимо до того з чого почали цю замітку — камбрбуму. Немає, звичайно, жадного сумніву в тому, що поява пасквільної брошури, виданої під маркою не існуючого літературного об'єднання і не відомо за чий гроші, не стоїть у прямому зв'язку з членом МУР'у, автором слова „камбрбум“, але чи не є це речі в більшій чи меншій мірі одного порядку? Чи це не є наслідки отого, апробованого МУР'ом „шукання“ і „учуднення“, по-манилівському трансформовані на фоні відгрімлених дискусій про „велику літературу“ і ніби стверджуючи вартість тих дискусій?

Огидні факти, зафіксовані в обурливій, просто бридкій брошурі можна окреслити словом „камбрбумізм“ і за нього в першу чергу несе відповідальність МУР (якщо він існує), кандидатом якого ще й досі вважається не стільки гумористична скільки й печальна й жалка людинка.

Світ у світлі фактів

IV. річниця ОН. Нещодавно святкувалися роковини постанови ОН. ОН — це чергова невдала спроба створити організацію співпраці між народами. Основна хиба ОН — використання її для імперіалістичних цілей великодержав, головно ССРСР. ОН зовсім не є трибуною єднання світу а, навпаки — роз'єднання. В ОН немає представників поневолених народів Сходу. Головну роллю своїм „вето” грає там ССРСР. Більше діяльності ОН протягом 4 років — це 42 „вето” ССРСР! Він розбиває всі спроби знайти будь-яку розв'язку складних проблем світу. Оскільки ОН сьогодні ставить перед собою завдання знайти компроміс з ССРСР, ця інституція не виконує позитивної ролі в інтересах людства. Краще було б, коли б її в сучасній ситуації не існувало.

Доки в ОН не будуть заступлені свободолобні народи підбольшевицького Сходу через своїх національних представників, доки з ОН не буде виключений ССРСР і большевицькі представники сателітних країн, доки в ОН всі народи (великі і малі) не будуть мати рівних прав, і не буде відмінене взагалі право „вето” великодержав, доти ОН не матиме жодного значення для замирення світу. Більше того, ця інституція виконуватиме негативну роллю в рятуванні світу від большевицького потоку, і нічого доброго не зробить для поневолених народів Сходу, як не зробила свого часу Ліга Націй.

Чи Франція може своєю системою перемогти комунізм? Франція, як відомо, ніяк не може вийти з стану анархії. Такий хаос у Франції безсилі протидіяти комунізму. В цій країні або приїде до влади якась радикальна національна сила, що розв'яже це зачароване коло анархії, або країна потрапить у хаос і обійми Тореза, до чого не захочуть допустити ні США ані Англія. Щоб Франція могла бути самостійною в своїх рішеннях, вона мусить в основі переглянути засади своєї демократії. Крім цього, мусить мати якусь ідею відродження. Це ж просто глум, що така багата великодержаво-імперія живе на ласці пляну Маршала! Урожайні поля Франції лежать облогом, їх немає кому обробляти. У висліді всього цього бачимо послаблення звичаїв, моралі, брак ідей, що полонила б людські душі.

Китай — форпост большевизму в Азії. Поразка Чан-Кай-Шека — це поразка США в Китаї, це також поразка Англії. Чан-Кай-Шек — уже пройдений етап. Національний Китай мусить мобілізувати нові сили для боротьби з большевизмом. Вони ростуть у надрах душі народу. Але народ насамперед мусить перейти гесну очищення, щоб пізнати справжню правду. Дехто думає, що Маотсетунг буде китайським Тітом. Прийняти таку можливість — значить говорити про „нову” концепцію розв'язки складних суспільних проблем на базі націонал-комунізму. Отже була б сталінська рецепта, тітовська, західного світу і поневолених народів. Але ми усвідомили раз на завжди, що світовий тоталітарний фронт націонал-большевизму нам ворожий. Кожен комунізм в Україні — сталінський чи тітовський — доведе до поневолення України, як чужа Україні ідеологія і система життя. Троцькізм, бухаринізм, тітоїзм — не наші ідеї. Тому нам

не подорозі з націонал-большевизмом навіть коли він і перебуває в конфлікті з Сталіном. Ясно, що ми можемо використати його для своїх цілей у нашій стратегії й тактиці боротьби, але не можемо йти з ним в одному фронті.

Мусимо пам'ятати, що різниця між сталінізмом і тітоїзмом полягає в тому, що сталінізм сильніший як імперіалістичний чинник, бо російський народ численніший. Але один і другий — це комунізм, з тою різницею, що Югославія, як слаба країна, не має плянів завоювати Україну і борониться від наступу російського большевизму, а Москва безпосередньо поневолює наш край і хоче здобути цілий світ. Тому ми не розглядаємо тітоїзму як сили, що дає світові щось нове. Тітоїзм важливий і корисний нам настільки, наскільки він послаблює російський большевизм, хоч світоглядом ми і тітоїзм — два протилежні світи.

Немає сьогодні підстав твердити, що Китай піде слідами Югославії. Не треба забувати, що Сталін з досвіду з Тітом теж чогось навчиться і тому передчасно говорити про те, що Мао буде Тітом Азії. Коли аліанти думають, що Мао їм буде легше опанувати, ніж Чан-Кай-Шека, вони помиляються. Мао має вибір якого не мав Чан. У нього немає жадної потреби зривати з ССРСР. Мао, на нашу думку, може зробити це щойно тоді, коли сам почуватиме силу підняти боротьбу з „білими чортами”. Доки цього не буда, він на жаден конфлікт з ССРСР не піде, навпаки — думаємо, що Мао відчує „потребу” поширення ідей „визволення” Індії, Індонезії і т. д., бо вже відомо, що він мріє про таке „визволення” Індії. Не випадково, що якраз до Китаю з Москви прибув і Субгас Чандра Бозе, що буцімто згинув під час світової війни в летунській катастрофі. Чи буде він Мао для Індії? Чи дасть себе обманути індійський народ, як це зробив китайський? У всякому разі, комунізм уже розпочав наступ на Індію. Тільки наївні західні політики можуть думати, що перед обличчям таких перспектив Сталін може допустити до тітоїзму в Китаї, а Мао передчасно відкриє собі фронт з ССРСР. Щоб не допустити до поневолення Азії комунізмом, треба належно оцінити фронт поневолених Росією народів — АБН. Доки цього Захід не зрозуміє, доти продовжуватиметься наступ большевиків. **Ключ перемоги над ССРСР має АБН!** Не може США їх індустрія й техніка, а Англії — оцдадностева політика. Все це сьогодні не серйозні засоби. В наш час на арену історії вийшли ідеї. Ми живемо в ідеологічному, а не в індустріальному столітті. Колись жив світ революцією в індустрії, сьогодні він живе революцією ідей! В епосі творчої переможної ідеології живе фронт поневолених Москвою народів — АБН, в цій же епосі живе і світ комунізму, з тією різницею, що він має фальшиву, руйнівницьку, а все таки якусь ідею. Більшість західного світу ще не розуміє ролі ідей у боротьбі. Коли Захід не знайде порозуміння з АБН, то не буде даних на успішне протиставлення комунізму, що остаточно буде переможений новим світом, що родиться у боротьбі на рідних землях, в катакомбах УПА й АБН — фронтом поневолених большевизмом народів.

Марко

Юначе, мандруй!

Прочитавши захоплюючі спогади або щоденники великих мандрівників, напр., Свен Гедіна (про подорож крізь пустині Азії) чи Лівінгтона (про одчайдушну мандрівку по чорному континенті Африки) або наслухавшись цікавих розповідей наших старших друзів, що мандрували в своєму молодому віці карпатськими верхами, чи навіть узбіччям Кавказу — дуже рідко ставимо собі запитання: що саме жене цих людей у дорогу по дикому або напівдикому терені, яке значення має вкладений труд і час у мандрівку?

Таке питання варто поставити і відповісти на нього. Якщо б ми мали на нього правильну відповідь, напевне інакше б розуміли вагу мандрівок та куди більше брали у них участь.

Буває двояка мета мандрування: одних жене в незнані дороги туга віднайти нові терени, вивчити невідомі країни, пізнати нових людей, їхнє життя, і все це відкрити для науки; інші збираються в мандри, часто й небезпечні, з метою, відірвавшись від буднів, духово відпочити, виявити свою життєву енергію в творчому пориві до природи, збагатити свої відомості й враження новим досвідом, загартувати тіло й дух.

До перших мандрівників-подорожників належать хоч би згадані вже великі відкривачі й знавці нових людей, нових країн, а другу групу мандрівників становлять оті маси, напр., баварських хлопців і дівчат з наплечниками, що цілісніть рік можна їх зустрінути на мандрах по альпійських скелях і підгір'ї, літом пішки, а взимку — на лещатах. Такими ж мандрівниками були ті одиниці з пластової, чи інших організацій, що, як ми були вдома, мандрували по карпатських горах, або вздовж і впоперек проходили шляхами нашу Україну.

Сьогодні невелика частина нашої молоді на чужині, теж радо мандрує (не подумай про подорож на кораблі за океан), використовуючи напричуд гарний та відповідний до мандрів терен Баварії, як також і інших західно-європейських країн. Наші

люди мають змогу бути на таких місцях, про які можна було коліть тільки мріяти. Багато з-поміж нашої молоді вже здобували небезпечні скелі берхтесгаденських та міттенвальдських гір, а ще більше (майже без труду) побували на найвищому вершкуні Німеччини — Цугшпіце. В 1947 році два українські пластуни першими з-поміж українців здобули Монт-Блянк.

Однак мандрівництво або туристика у нас ще далеко не поширений рід спорту. Багато між нами ще таких наших друзів, що не були в горах і не мандрували, хоч часто за таборовою огорожею підіймаються гірські вершини.

Але не тільки слабо культивуємо рід гірської мандрівки (це може не цілком притаманне українській степовій душі), але не радо в нас проводяться й екскурсії до різних місцевостей, озер тощо. А шкода, що не вміємо як слід використовувати нашого побуту в чужих краях. Було б справжнім задоволенням для нас, молодих, коли б ми змогли здобути, побіч багато чого іншого й ціннішого, також безпосередній досвід і знання про чужі краї, культуру, природу, людей, місць давньої слави.

Тому українська молодь, у якій би країні вона не була, повинна її пізнати, а це відбувається шляхом безпосереднього спостереження під час мандрівок і екскурсій.

Не лише з навчальною метою слід нам мандрувати. Не забуваймо, що мандри — це поборення життєвих перешкод. Мандри впливають також на вироблення позитивних почувань, твердого характеру.

Вони гартують тіло, роблять його витривалим і відпорним супроти життєвих труднощів. А всі ці прикмети необхідно набуті українському юнакові і юначці, щоб вони могли стати корисними для Батьківщини, для других і себе.

То ж, юнаки, мандруйте в цьому році більше ніж у попередньому! Ті, що ще в Німеччині, скористайтеся з можливостей пізнати альпійські скелі, баварські озера, чудову долину Надрайня, середньо-німецьке погір'я, береги німецьких морів та інше! Ті, що виїхали за океан, мандруйте по заморських теренах, пізнавайте їх! Порівняйте з чужинською рідну українську природу, а якщо ви її ледве пригадуєте, читайте про це в книжках та слухайте оповіді! Думайте і завжди носіть згадку в серці про тих, що таємно вночі з крісом у руках мандрують степовими балками, темними ярами й густими борами! Готуйтеся через мандри по чужині до нашої поворотної мандрівки в Україну!

Закликаємо всіх вас юнаків і юначок-сумівців: у дорогу! Ман-

Іван Франко

МОСКВА

Багно гнилее між країв Європи,
Покрите цвіллю, зеленню густою,
Розсаднице недумства і застою,
Росіє! Де лиш ти поставиш стопи.

Повзе облуда, здирство, плач народу,
Цвіте бездушність, наче плісень з муру.
Ти тиснеш і кричиш: „Даю свободу!“
Дреш шкуру й мовиш: „Двигаю культуру!“

Ти не січеш, не б'єш, в Сибір не шлеш,
Лиш, мов упир, із серця соки ссеш,
Багно твое лиш серце й душу душить.

Лиш гадь і слизь росте й міцніє в тобі
Свобідний дух або тікати мусить,
Або живцем вмирає в твоїм горобі.

Зустрічі юних

Берхтесгаден. Нас повідомляють: 20-21 листопада в Берхтесгадені, з ініціативи Головної Управи, відбулася зустріч юних сумівців. У ній брали участь юнаки і юначки з ельвангенського, інгольштадтського, цуфенгавзенського, ділігенського, лляйпгаймського, міттенвальдського та берхтесгаденського осередків СУМ'у. Зустріч звалася „Листопад” і її було присвячено листопадовому Зриву 1918 р. в городі Льва та героїчній смерті 359 лицарів-мучеників під Базаром 21. 11. 1921 р.

В неділю 20 листопада о 8-ій год. ранку юні сумівці зібралися на таборовій площі і вишикувалися в колонії. Комендант Зустрічі друг Штогрин Дмитро і обозний Журба Степан дають останні розпорядження і вказівки керівникам відділів. Піснею-молитвою „Боже Великий” розпочинається Зустріч. На щоглі підіймається сумівський прапор. Керівник Центральної Управи юного СУМ'у друг В. Маркусь приймає звіт та вітає присутніх. З промовама виступають голова місцевого осередку та комендант табору.

Після закінчення церковних відправ, на таборовій площі 18 юнаків і юначок складала приречення.

В післяобідню пору було проведено спортивні змагання. В футбольних змаганнях, що закінчилися з рахунком 1:0 брали участь збірні Лляйпгайм-Ділінген проти збірної Берхтесгаден-Міттенвальд. В змаганнях пінг-понгу перше місце здобули юні сумівці Ділінгену, в шахах — ельвангенці. Одночасно юні друзі й подружки виступили з різноманітною програмою самодіяльного мистецтва. Жюрі відзначило спеціальними преміями виступи Живоценка, Івасева і Ваньо (Лляйпгайм), Сулятицьку і Зіленко (Берхтесгаден), Яцевича (Ділінген), Дашо (Міттенвальд) та інших.

Вечором у залі театру відбувся вечір самодіяльного мистецтва для учасників Зустрічі і всього громадянства табору. Програма вечора була цікава й різноманітна.

Ранком 2 листопада юнацтво, відмічаючи 28 річницю Базару, склало вінці на символічну стрілецьку могилу. В уяві кожного вимальовувались суворі дні Зимового Рейду і героїчна смерть невідступних синів волі, що згодились прийняти смерть, але не зрадити нашої ідеї. І кожен юнак і юначка чіткіше відчували свій обов'язок не тільки рости, учитись і виховуватись на відданих патріотів України, а й помстити смерть поляглих героїв та довершити велику Справу визволення Рідного Краю з ярма московського большевизму.

Закінчилася Зустріч прогулянкою на Кенігзеє.

Вечірніми поїздами юні сумівці, повні багатих і незабутніх вражень роз'їхалися по своїх таборах.

Міттенвальд. 29-30 листопада тут відбулася Перша Осіння Зустріч Юнацтва СУМ'у „Карпати”. Метою її було: переглянути дотеперішні досягнення праці юних сумівців а також започаткувати тіснішу співпрацю між юнацтвом і його Центральною Управою. З'їхалося понад 50 юнаків і юначок з осередків СУМ'у в Лляйпгаймі, Ульмі, Берхтесгадені та Міттенвальді. Після урочистостей з нагоди Зустрічі, відбулися спортивні змагання, в яких перше місце зайняло юнацтво Лляйпгайму.

Вечором, коли сонце зникло в бескеттях таємничих гір, всі учасники Зустрічі зібралися в лісі

на ватру. Це були справді неповторні хвилини в житті юних друзів. Навколо суворі, казкові гори. Вони девчому нагадували наші Карпати. Закрадається насторожена п'ятьма, оточує кожне дерево лісу, снується чорною безоднею і, здається, вабить якимись не розгаданими таємницями, вабить як принадне життя, в яке ми йдемо з гордо піднесеним чолом. І ось вибух полум'я в чорне небо. Навколо юний сміх, радісні голоси. Це — горить ватра. Друзі з Лляйпгайму виступають з піснями, дівчата з Берхтесгадену танцюють прекрасні наші танки... В піднесеному настрої зовсім не помітно минають години. Але надходить час, коли всі мусять повертатися до табору і словами спільної молитви ватра закінчується. Того ж вечора місцевий театр для учасників Зустрічі й місцевого громадянства показав виставу „Мартин Боруля”.

Другого дня, після ранішньої збірки й богослуження, відбулося приречення, що його склало 29 юнаків. Друг В. Маркусь, а також представники громадських установ привітали юних друзів, і побажали їм успіхів у їхньому житті, навчанні й праці.

Перед обідом того ж дня відбулися спортивні змагання, а пообіді — прогулянка в Альпи.

Вечором юні учасники Зустрічі залишили Берхтесгаден.

В Мюнхені на станції відбулося особливо щире й тепле прощання між юними друзями з Берхтесгадену й Лляйпгайму. Навіть зацікавлені чужинці були захоплені. Вони певно розуміли почуття синів поневоленої України, розуміли й відчували, що наше юне покоління плекає нерозривну дружбу й гартує себе до Великих Завдань, бо людина не може мати повного щастя не маючи своєї Батьківщини.

Лляйпгайм. 23 листопада в лляйпгаймському таборі відбулися спортивні змагання (футбол, шахи, пінг-понг) між юним СУМ'ом Лляйпгайму й Н. Ульму. В змаганнях виявили не абияку вправність друзі обох осередків, хоч у деяких видах спорту була перевага за юними сумівцями з Лляйпгайму.

Перед цим також змагання були переведені в Н. Ульмі.

Масей Сядньов

НАШ РИМ

Може наша доля — у могилі зарита?

Мо'же за щастя своє ми даремно горим? —

Як не бийся і як не гори ти —

Всі дороги, нам кажуть, ведуть у Рим.

Під зачиненими дверима

Ми покірливо не простойм:

Ми перейдем тисячі Римів,

Поки свій ми не знайдем Рим.

З білоруської (кривницької) —

Петро Карпенко-Криниця

„Віра — це певність того, чого сподіваємося, це — не сумніватися в тім, чого не бачимо”.

(Св. Письмо)

Коротко про цікаве

ХТО ВІДКРИВ КОМПАС?

Відкриття компаса наука приписує китайцям. В Європі, кажуть, перший компас придумав італієць Флявіо Джоя, родом з містечка Амальфі. Останні дослідження ствердили, що вже вікінги (норманські лицарі) знали прикмети магнету та користувалися ним у своїх далеких морських подорожах. Удалося розшукати стародавні оповідання з докладним описом компаса, де знаходився кусок магнетиту, цебто мінералу, з якого витоплюють залізо і який має магнетну силу, притягає залізо. Вікінги пускали коробку на воду, а магнетит установлювався разом з коробкою в південно-північному напрямі. При допомозі цього звичайного приладу вікінги робили на своїх кораблях далекі морські подорожі.

СПІВ ПУСТИНИ

В одному вірші Лесі Українки, написаному в Єгипті, є згадка про спів пустині, коли „немов сопілка співає пісок”. Багато мандрівників також засвідчують, що не раз вони чули вечорами в пустині якісь дивні звуки і ніби зойки, що появляються то тут, то там. Причину цього явища пояснює дослідник Кегель. У гарячих країнах, каже він, температура дня і ночі сильно різниться. Під впливом цих змін зернята піску то розширюються, то корчаться й через це пересуваються. Оскільки це діється на безкраїх просторах пустині, то пересування безлічі дрібеньких зернят піску видає згаданий звук.

ІЖА І ВДАЧА

Англійський учений Джон Доберті висловив думку, що між якістю їжі й людською вдачею є деякий зв'язок, і що різні складники нашої їжі викликають різні душевні нахили. Напр., відповідна кількість заліза в їжі викликала б мистецькі здібності, і, споживаючи, напр., лободу, салат, сливи, мистець може свій талант змінювати. Вапняк у їжі впливає на витвір мовчазного типу людей із сильною волею. Як приклад, Доберті подає шотландців, що їх костиста будова тіла й маломовність має зв'язок з вапняковою будовою шотландської землі.

ЛЮДСЬКІ ЗДІБНОСТІ ВРОДЖЕНІ ЧИ НАБУТІ?

Славетний учений Гальтон перевірив дослідні над предками й потомками визначних людей і ствердив, що на 100 визначних людей 31 з них мало визначних батьків, а тільки 3 — визначних прадідів. На 100 визначних людей припадало пересічно 48 визначних синів, 14 внуків і тільки 3 визначних правнуки. На основі цього, Гальтон дійшов до висновку, що дитина дістає у спадщину половину своїх душевних прикмет від батьків, четвертину від дідів, одну восьму від прадідів і т. д.

Василь Стерня

Федьці Гусці приснився сон

(замість гуморески)

Непривітно зустрів мене Федько Гуска напередодні нового року.

— Федю, питаю, чи не гніваєшся на мене?

Федько пошкріб полицю і пробубнів: „Ти снам віриш?”

— А в чому річ?

— Дивний сон під новий рік бачив. Сиджу я будімо на височезній-превисочезній горі, і на носі телескопа тримаю, крізь який мені видно всю землю господню й людську подобу на ній. Ну, думаю собі, є нагода окинути „всевидючим” оком наших еміграційних земляків і побачити, як вони животіють. І наставляю телескопа на Канаду. Через туманність канадійського ранку ледве-ледве розібрав, як деякі партійці там вивчають фермерське діло, а опозиціонери телят пасуть та корів доять.

— Бог на поміч! — кричу їм, а сам — круть телескопа через зеніт і до окуляра націлююсь. Націлює. Глянув — і перед телескопом кролі та вівці з'явилися, а поміж ними іро-господні раби потилиці чухають. Жалкують, мабуть, що їх не розуміють австралійські вівці.

— Терпіть, — кричу їм, — козаки, отаманами будете! І далі консервативно підкрочую телес-

копа й навожу його на якийсь величезний острів. Придививсь: бараки стоять на ньому, а в них — земляки наші.

— Гав ду ю ду? — питаюся.

— Дякувати Богу, ще теплий, значить живу, — відповідає голос.

Хоч один земляк, думаю, задоволений своїм земним існуванням. Це вже прогрес нашої доби. І тут мене зацікавило заглянути на другий бік землі. Навіть я туди свого телескопа, а там саме почалась фаза долярового затемнення. І як не вертів, як не підкручував своєї „машини”, але нічого не розібрав. Розізлилися я та як поведу телескопом навоколо світу і переді мною з'явилась постать на коні. В піднятій руці вона тримала сяючу булаву свободи. Глянула постать грізно, сіпнула коня за поводи, і він помчався в блакитно-золоті простори. А позаду — колони, колони, колони і в них усі ми, сумівці, торуємо шлях волі. Не витримає я та як закричу: „Ей, ти, безумний світе, дивись, — ми рушили в похід! І прокинувся. Щоб це воно значило?

— Федю, відповідаю, та це ж реальність наших днів.

Раб шукає традиціоналізму

Якийсь ілот, може навіть Драгоманівської школи (він назвав себе С. Гордієнко) в дуже любивих нами ново-ульміських „Українських Вістях” з 24 листопада вирішив розсмішити нас. Сміховинку названо „який традиціоналізм?”

Ми були і є свідомі того, що намагання поставити наш журнал на відповідний рівень не подобатиметься спеціальній категорії людей, але в нашому пляні ніколи не було давати коментарів до всякого роду атракційних розваг, і якщо тепер згадуємо про це, то лише тому, щоб підкреслити не тільки що можуть нам закидати, а й хто це робить.

Сміховинка становить собою невеличку замітку, автор якої осмілювався провідніяти прізвище редактора „Авангарда” аж... 8 разів, і ви б думали за що? Виявляється, за антирабську концепцію в нашій духовості. Орієнтація в літературі на творчість Теліги, Позичанюка, Ольжича і Маланюка — це, на думку добродія, „глухий кут”.

Іншій статті, що звалася „Об-

личчям до воюючої України” і в якій зокрема згадується про 1919 рік та боротьбу СУМ'у приписано, що вона нібито пропагує лише традиції, що йдуть назад — від Шевченка до Мазепи, Хмельницького й короля Данила. На основі цього „Авангард” обвинувачено у... назадняцтві.

І все це пишеться в тому ж самому числі газети, в якому д-р Степан Витвицький констатує: „Негідне публіциста передавання неправдивих відомостей, перекручення фактів, лайка й наклепи стали понурим явищем на шпальтах деяких пресових органів...”

Ми стверджуємо таке „перекручення фактів” і це дає нам право не тільки вище наведені слова взяти за епіграф до згаданої сміховинки, а й зарахувати „Українські Вісті” до своєрідного „баламутного відокремлення” в українській еміграційній пресі.

ХРЕСТИКІВКА ПЕРША

Склав В. Стар.

		31	33	1	*		42	44	46	
		2			38	3				
4	29		5			39				6
7		32		8						9
10			34		11					12
		13		36						14
15	30					16				48
17					40		18			
19					20	41				21
22				23						24
25			35		26			45		27
		28		37			43		47	

Від 1 наліво і навколо: уривок з революційної пісні.

Поємо: 2. Княже володіння. 3. Поширене англійське прізвище. 4. Прийменник. 6. Псевдо-ініціали Д. Донцова. 7. Канава. 8. Дерево пустелі з от-

руйним соком. 9. Французька монета. 10. Морський рак. 11. Англійська міра поверхні. 12. Притока Дніпра. 13. Вираз згоди. 14. Польське „хай”. 15. Українське зимове свято. 16. Французький письменник. 17. Ім'я ген. Михайловича. 18. Даун. 19. Назва української букви. 20. „Інше” по-польському. 21. Запит. 22. Протилежне до „гори”. 24. Бог Сонця. 23. Пункт закону. 25. Ініціали популярного українського повістара. 26. Німецьке „в” (в середині). 27. Прізвище українського письменника. 28. Невеликий бойовий корабель.

Доємо: 29. Хата. 30. Гетьман. 31. Жук без „к”. 28. Ініціали оборонця Буші (за М. Старицьким). 33. Хвалебний вірш. 34. Індуський володар. 35. Ім'я з роману Роні Старшого „По вогонь”. 1. Жіноче ім'я. 36. Три літери з Кааби... 37. Гукання до коней. 38. Сибірська річка. 20. „Монт...” Мопасана. 39. Гра в карти. 40. Титул. 3. Те саме, що „боксіг” по-англійськи. 41. Спосіб друкування. 42. Автор пригодницьких романів. 14. Ленінський економічний викрутас. 43. Дві літери з Рильського. 44. Зовнішня сторона кутка. 12. Голова Аргентинської держави. 45. Притока Волги. 46. Вигук нетерпіння. 9. Грецький драматург. 47. Латинське „до”. 6. Криптонім сучасного українського карикатуриста, читаючи навпаки. 48. Зразок.

МАНДРІВНИК.

що Ви його тут бачите, перебуває постійно в русі і користується різними транспортними засобами. Художник ці живі й механічні транспортні засоби пропустив свідомо, з надією, що кожен з Вас сам визначить (відгадає) їх.

Редакція розгадку подасть у наступному числі журналу.

ВИЙШЛИ З ДРУКУ ТАКІ ВИДАННЯ НТШ:

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ Івана Холмського. 360 стор. з чотирма істор. мапами. Ціна нм. 10.—, дол. 2.80.

Легко і приступно подана синтеза українського історичного процесу з державницького погляду.

СЬОГОЧАСНЕ І МИНУЛЕ — Вісник Українознавства. Ч. 1/48. 130 стор. Ціна нм. 4.—, дол. 1.20. Огляд українського наукового і культурного життя від початку другої світової війни. Ч. 1-2/49, 152 стор. Ціна нм. 6, дол. 1.60.

Всебічно висвітлено життя української еміграції в Німеччині, після припинення другої світової війни.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА, зошит II. Стор. 81—160, в. 8°. Ціна зош. 8 нм., дол. 2.50.

ЗМІСТ: 5. Клімат — І. Тесля; 6. Чорне і Озівське Море — І. Федів; 7. Води — І. Тесля; 8. Рослинність — Г. Махів; 9. Тварини — за І. Раковським; 10. Україна як географічне ціле і її частини — В. Кубійович.

III. ЛЮДНІСТЬ: 1. Антропологічна будова України — Р. Сндик; 2. Джерела і література про людину України — В. Кубійович; 3. Число й будова людності України — В. Кубійович; 4. Розміщення людності — В. Кубійович; 5. Рух людності — В. Кубійович; 6. Національні відносини (недоінгчений розділ).

„Авангард” — ілюстрований журнал-місячник Спілки Української Молоді. Головний редактор Петро Карпенко-Кривий. Адреса редакції та адміністрації München, Dachstr. 9/II.